

INFORMATOR NSPRV

BESPLATAN PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 3 • JUL 2009 • BROJ 26

ВРШАЧКЕ ШКОЛЕ У XVIII ВЕКУ

Почеци вршачког школства и писмености покривени су великом тамом прошлости из које једва да допире понеки зрак светлости.

Писменост, она најосновнија, стицала се у оквиру цркве и служила је искључиво скромним црквеним потребама. (Насиџавак на сир. 2)

КО ЈЕ ОКЛЕВЕТАО ФУНКЦИОНЕРЕ НСПРВ? Спорна саопштења једни писали, други потписивали, трећи слали

Иако су, Ранко Хрњаз, председник НСПРВ и Хаџи Здравко М. Ковач, генерални секретар НСПРВ, још у априлу 2008. године поднели кривичну тужбу против др Томислава Живановића, председника ГСПРС „Независност“ због кривичног дела клевете, коју је учинио у више јавних иступа и натписа, а нарочито у спорним саопштењима са меморандумом ГСПРС „Независност“ и личним потписом: „Саопштење просветних радница регије Зрењанин“ и „Само творци „жутих синдиката“ имају чаробни штапић, зашто?“, тек је 21. маја ове године отпочео главни претрес у суђењу др Т. Живановићу. Наиме, иако је главни претрес више

пута заказиван исти није ни одржан, јер је раније заказана суђења окривљени из-бегавоа недоласком, спорењем надлежности суда и мењањем браниоца. У својој одбрани везаној за спорно саопштење „Саопштење просветним радница регије Зрењанин“ које је путем поште слато школама на територији ШУ Зрењанин и узнемирио просветне раднике Зрењанина и оклеветао Ранка Хрњаз и нанео немерљиву штету Ранку и његовој породици, али и шире, Живановић је изјавио да саопштење није он писао, већ да је текст писала Будимка Чикарић Палија, тада члан председништва ГО ГСПРС „Независност“. (Насиџавак на сир. 3)

Будимка Чикарић Палија, искључена и из „Независности“ НОВИ РАСКОЛИ У ГСПРС „НЕЗАВИСНОСТ“

Као што је приликом главне расправе у току претреса везаног за тужбе челника НСПРВ (председника ИО НСПРВ Ранка Хрњаз и генералног секретара НСПРВ Хаџи Здравка Ковача) тужени др Томислав Живановић најавио, 21. маја у општинском суду у Зрењанину, председништву и ГО овог синдиката су и реализовали – искључена је из чланства Будимка Чикарић Палија, донедавни потпредседник овог синдиката, и председник покрајинског одбора тог синдиката. На тај начин је настављена чистка кадрова из Војводине у руководству ГСПРС

„Независност“. Наравно да ће вође овога синдиката и овај пут покушати да задрже чланство (и наравно чланарину), а колегијини Будимки Палија Чикарић остаје сад довољно времена да размисли зашто је у моменту када је њена матична организација – Независни синдикат просветних радника Војводине (тада још са суфиксом „Независност“) одлучио да се врати на „свој пут“ она остала у синдикату Независност, задржала средства НСПРВ и довела у заблуду део чланства НСПРВ, првенствено из Сремског округа. (Насиџавак на сир. 3)

„КРОВНИ“ ЗАКОН ПОПРАВЉА ОБРАЗОВНИ СИСТЕМ! Окончана јавна расправа о lex specialis закону

Након што је радна група министарства просвете припремила Преднацрт закона о изменама и допунама закона о основама система образовања и васпитања (уствари потпуно нов Закон), те након што су своје примедбе дали синдикати и Национални просветни савет, одржано је и неколико скупова (под „маском“ јавне расправе) у Новом Саду, Нишу и Београду, те је са 15.06., по министарству, про-

цедура потпуно испоштована и окончана. Сада је на реду усклађивање Нацрта помињаног закона са примедбама свих који су их доставили и упућивање у редовну процедуру (Одбор за законодавство, Влада и на крају Народна скупштина).

Синдикат радника у просвети Србије је такође доставио бројне примедбе на Нацрт закона (погледати на www.nsprv.org). (Насиџавак на сир. 4)

ПРАВИЛНИЦИ О ЦЕНИ УСЛУГА У ШКОЛАМА

Након пуних 16 година, министар просвете је намерио да донесе нове правилнике о критеријумима за утврђивање цене услуга у школама. На тај начин, би требао да се попуни вакуум настао што због тога што протеклих година мењани бројни школски закони, а правилници су све време били „замрзнути“. Да ли ће новим критеријумима бити уведено више реда у хаос у финансирању основних и средњих школа, показатељ већ наредна школска година. Напомињемо, да је Синдикат и до сада упозоравао да се, по сада важећим правилницима, годинама не исплаћују материјални трошкови наставе и стручно усавшавање наставника... (Насиџавак на сир. 8)

МИЛОШЕВИЋЕВСКА ПРОПАГАНДА У МОДЕРНОЈ „СИНДИКАЛНОЈ NGO ИЗВЕДБИ“

Двадесет година након свог настанка и девет година након Милошевићевог рушења с власти, две монструозне пропагандне лажи његовог режима још увек живе, неретко неговане и од његових некадашњих политичких опонената. Управо протеклих недеља и месеци имали смо прилике да их више пута чујемо у неуротичној изведби Бранислава Чанка, доживотног шефа српских „независних синдиката“ и вагреног присталице приватизације и осталих „транзиционих“ реформи, јединог „синдикалног лидера“ који је отворено и недвосмислено подржао „антикризне мере“, „младачке“ владе ДСПС-ПУПС и још младачкијег нам шефа државе, па још и оштро напао самосталне синдикате, оптуживши их да шурују са владом тако што је... не подржавају као он и протестују против њених мера! Таквој логици није тешко ни да преузима и негују фалсификате милошевићевске пропаганде машинерије против сопственог синдикалног чланства и сопственог народа. (Насиџавак на сир. 7)

КРИМИНАЛНЕ РАДЊЕ У СЕС-у

Наставља се трошење и злоупотреба новца из буџета РС од стране УПС и УГС „Независност“ као нерепрезентативних представника у Социјално економском савету (СЕС). (Насиџавак на сир. 7)

У МАЈУ РЕАЛАН ПАД ЗАРАДА ОД 6,1%

Просечна зарада без пореза и доприноса у Републици Србији, исплаћена у мају 2009. године, износила 31086 динара. У односу на просечну зараду без пореза и доприноса исплаћену у априлу 2009. године, номинално је мања за 4,6%, а реално је мања за 6,1%. (Насиџавак на сир. 10)

ШКОЛУЈУ СЕ ЗА НЕЗАПОСЛЕНОСТ

Од укупно 3.500 професија, колико је евидентирано у Србији и за које се деца и даље школују – нема посла за више од 800 занимања.

(Насиџавак на сир. 12)

VRŠAČKE ŠKOLE U XVIII VEKU (1)

• Knjiga je bilo, ali ne i škola • Škole se pominju tek u tursko vreme • Školstvo kod Srba • Trivijalne i veroispovedne škole • nemačke škole • Normalne škole

(Nastavak sa str. 1)

Počeci vršačkog školstva i pismenosti pokriveni su velikom tamom prošlosti iz koje jedva da dopire poneki zrak svetlosti. Naravno, moramo pretpostaviti da je ovde bilo pismenih ljudi još u srednjem veku i kasnije – pre svih vršački vladika, ali poneki kaluder u dva obližnja manastira – Mesić i Središte, a da li poneki vršački knez ili trgovac, ne znamo. Knjiga je bilo u manastirima, ali škola svakako nije bilo. Pismenost, ona najosnovnija, sticala se u okviru crkve i služila je isključivo skromnim crkvenim potrebama.

Škole se pominju tek u tursko vreme što saznajemo iz putopisa Evlije Čelebije koji, pišući o Vršcu beleži, da palanka *Ima jednu medresu, jednu tekiju, dve osnovne škole...* Ovo ne možemo smatrati za neku tradiciju vršačkog školstva, jer Turci su ovde vladali vek i po, kao što su došli tako su, pod mačem, i napustili ove krajeve, a da to nikakvog uticaja na istoriju obrazovanja nije imalo.

Oslobođenjem Banata i Vršca od Turska, povratkom naroda i vršačke eparhije, svakako da se ovde osnivaju i prve škole ili bar neki oblici uvođenja u pismenost. O organizovanom školstvu kod Srba u prvoj polovini XVIII veka nikako se ne može govoriti, jer je moć katoličke crkve i jezuitskog reda bila tako velika da su oni uz pomoć dvora svaku aktivnost na tom planu sprečavali, trudeći se pre svega da pokatoliče novopridošlo stanovništvo. Svi pokušaji patrijarha Isaije Đakovića da se preko austrijskog dvora učini nešto na organizovanju školstva i štamparstva bili su onemogućeni, pa se kasnije mitropolit Mojsije Petrović obratio Rusima. Iz Rusije dolaze u dva navrata dolaze učitelji i donose knjige, ali ove škole su bile isključivo namenjene školovanju sveštenika. (Iz tog vremena sačuvani su i jedan **Bukvar** Teofana Prokopovića, štampan u Rimniku.) U njima su đaci učili čitanje iz bogoslužbenih knjiga prvenstveno, koje će kasnije tokom službe kao sveštenici koristiti, ali i prepisivati, jer štampanih knjiga nije bilo.

Ove osnovne škole nazvane „trivijalne“ i uglavnom su ih pohađali budući sveštenici, ali ponekad i deca imućnijih građana, kneževa, ober-kneževa i bogatih trgovaca. Učitelji su bili sveštenici i tek po neki svetovnjak „magister“, koji je bio slabo plaćen i pod strogom kontrolom mesnog sveštenika, jer škole su izdržavale crkvene opštine, a učitelji su bili obavezni da pomažu u crkvi. Deca su ponavljala i učila napamet ono što im je govorio magister ili su prepisivala sa table. Slova i druge znakove učili su i sa **AZBUČNE DAŠČICE** na koju su bila utisnuta.

Ove veroispovedne škole nekako su bile bolje organizovane u vreme mitropolita Pavla Nenadovića, koje se trudio da stvori neki sistem u školstvu kod srpskog naroda. Trivijalne škole su imale tri klase učenika – bukvarce, časlovce i psaltirce. Sam naziv govori o tome da se u prvoj klasi izučavala osnova pismenosti – slova i čitanje, u drugoj proučavao časlovac, a trećoj psaltir. Treba znati da nije postojala neka određena školska godina, već bi učenici kad savladaju jednu klasu odmah prelazili u sledeću.

Temelji školstva kod Srba u Austrijskom carstvu postavljeni su na Narodno-crkvenom saboru u Karlovcima 1769. godine. U ovaj proces uključila se i Ugarska dvorska kancelarija i Namesničko veće, jer se ovo uklapalo u reforme celokupnog društva koje je započela carica Marija Terezija, čiji je cilj bio opšte narodno prosvetljenje bez obzira na naciju i veru.

Školsku mrežu na prostorima Ugarske koju su naseljavali Srbi i Nemci trebalo je proširiti, i podržavati, što znači učiniti je zavisnom i od civilnih vlasti.

Kako je bilo u celoj Ugarskoj, tako je bilo i u Banatu, odnosno u obe njegove eparhije – Temišvarskoj na čijem je čelu bio vladika Večentije Jovanović Vidak i Vršačko-karansebeškoj kojom je upravljao Jovan Georgijević.

Obojica iskusni i dobri duhovnici, nažalost, nisu imali jednake stavove o reformi školstva u svojim eparhijama, koje su bile sačinjene od srpskog i rumunskog stanovništva.

Obojici vladika predsednik dvorske deputacije grof Hacfeld, u duhu reformi koje predložila carica, tražeći od njih da se izjasne, kakve mere treba preduzeti da se otvore škole i postave učitelji koji bi omladinu podučavali, na korist cele nacije.

Vladika Vikentije odmah odgovara predlažući svoj plan u devet tačaka, sa zahtevom da se sprovede, ali i da se jurisdikcija nad školama za oba naroda izuzme ruku države i preda crkvenim vlastima. I ne čekajući odgovor iz Vršca, grof je ovaj projekat uputio u Temišvar Banatskoj zemaljskoj administraciji, s napomenom da ga razmotri, koriguje i dopuni.

Ubrzo je stigao i odgovor od vladike Georgijevića koji kaže kako je on ovo pitanje već dolaskom u eparhiju rešio i da je svu brigu posvetio obrazovanju i dodaje: *Ponavljam da želim da moja pastva sazna za strah božji i za postojanu vernost vladajućoj monarhiji. Podučavao sam je sa svom revnošću u poletom, pa ću to i do kraja svog života činiti.*

Dalje, vladika obaveštava da je u svim palankama i bogatijim selima osnovao škole i postavio učitelje, odnosno da je podučavanje prepustio seoskim sveštenicima, na oba jezika koji se ovde govore – srpskom i rumunskom. Što se tiče latinskog i nemačkog jezika on se još ne uči u školama, jer za to nema sredstava.

U naknadnom izveštaju vladika Georgijević dostavlja podatke iz kojih se vidi da njegova eparhija koja ima četiri distrikta – vršački, karansebeški, mehadijski i novopalanački - ima ukupno 18 škola sa 317 učenika i 29 učitelja.

A iz izveštaja vršačke prefektute vidi se da u ovom distriktu ima samo 5 škola, sa 146 učenika i 15 učitelja, od kojih je jedan Rumun.

Dakle, izvesno je da je šezdesetih godina u Vršcu postojala trivijalna škola za srpsku decu, ali isto tako i nemačka, koja je takođe bila u nadležnosti rimokatoličke župe.

Postojala je i naredba carice Marije Terezije da u svim većim mestima Banata, dakle i u Vršcu, uvedu i „nemačke škole“ za srpsku i rumunsku decu u kojima bi naučila nemački govoriti, čitati i pisati, pa da od nje, iz samog dotičnog naroda vremenom postanu dobri knezovi, učitelji, pisari i ostali niži činovnici. Ova škola, iako je za nju država obezbeđivala novac, nikada nije proradila jer nisu za nju obezbeđeni učitelji.

Najviše za uređenje srpskih i rumunskih škola u Banatu učinio je **Teodor Janković Mirijevski** (rodum iz Mirjeva kod Beograda). Kao čovek velikog obrazovanja i visoke kulture i odličan pedagog on je postavljen za prvog direktora srpskih i rumunskih škola u Banatu. On je po nalogu bečkog dvora izradio plan za reorganizaciju školstva u Temišvarskom Banatu, obezbedio izradu udžbenika i svih priručnika neophodnih za ovu reformu, koja je bila u skladu tadašnjih najnaprednijih naučno-pedagoških dostignuća. U njegovo vreme broj škola i učenika se upestostručio.

U svojoj poznatoj „Povesnici sl. kr. varoši Vršca“ Feliks Mileker za njega kaže: *Njemu se ima zahvaliti, što je početkom sedamdesetih godina u Vršcu, a većinom i po ostalim znatnijim srpskim mestima, bilo dobrih istočno pravoslavnih škola.*

A dalje pišući od podeli Vršačke eparhije na 6 protopreziterata dodaje: *Ova podela je bila od velikog značaja po unapređenje srpske škole u našem predelu, jer njome se mogao potpuno izvesti još 1774. propisani nadzor školski. Prema ovome, nadziranje škola po srezovima i dijecezama vršili su „popovi“ i „knezovi“ mesečno, prote svaki četvrti, a vladika uz pratnju lica naročito „radi većeg ugleda imenovanog“, jedanput u godini. Za podstrekavanje mladeži odredila je carica 1500 forinti, da vizitori podelu od ove svote polovinu na vršačku i polovinu na temišvarsku dijecezu, kao i poklone „najzaslužnijim učenicima“, bilo to odnosno odela, školskih potreba i drugog odličja.*

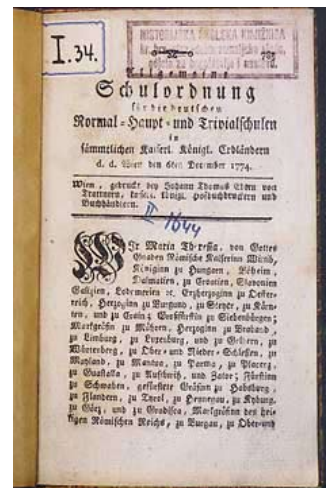
Istovremeno slične reforme zahvatile su i nemačke škole, pa je i u njima način rada znatno unapređen i njihovi programi su usklađeni sa idejama opata Felbigera, koji je učinio neobično mnogo za školstvo u Austriji, uveo novu metodologiju i uradio dobar priručnik, na osnovu kojeg je izvršena reforma.

I Nemački Vršac brže bolje požurio se da udesi svoju školu „normalno“, t.j. po obrascu normalnih škola, koje su tada služile za ugled. Učiteljski pomoćnik (koga je to tada učitelj morao da angažuje od svojih sredstava) proglašen je za stalnog, te tako je škola imala 2 učitelja, velikog i malog, svaki sa zasebnom platom u gotovini. Plata za obojicu iznosila je 376. f. a to je 176. f. više nego dosad. Ovaj suvišak prikupljan je od opština naročitim „školskim prirezom“ od jednog srebrnog cvanciga po glavi. Kako je dvorana školska bila malena, zakupljena je i jedna privatna kuća za školu. Razredi su dobili nov školski nameštaj, uopšte je onda 1777. škola u Nemačkom Vršcu savršeno reorganizovana, napisao je Mileker.

Iz svega vidimo da su do osme decenije škole u Vršcu bile dobro uređene u skladu sa modernim pedagoški znanjima i kretanjima, kod Srba na osnovu programa Teodora Jankovića Mirijevskog, a kod Nemaca po priručniku opata **Ignjaca Felbigera**. Prosvetiteljske ideje koje su zahvatile celu Evropu i Austrijsko carstvo, stigle su u Vršac.

To je najbolji dokaz da su se obe opštine normalno razvijale da su bile uključene u evropske tokove, ne gubeći korak za savremenim težnjama.

Dušan Belča

КО ЈЕ ОКЛЕВЕТАО ФУНКЦИОНЕРЕ НСПРВ?

Спорна саопштења једни писали, други
потписивали, трећи слали

Иако су, Ранко Хрњаз, председник НСПРВ и Хаџи Здравко М. Ковач, генерални секретар НСПРВ, још у априлу 2008. године поднели кривичну тужбу против др Томислава Живановића, председника ГСПРС „Независност“ због кривичног дела клевете, коју је учинио у више јавних истапа и натписа, а нарочито у спорним саопштењима са меморандумом ГСПРС „Независност“ и личним потписом: „Саопштење просветних радницама регије Зрењанин“ и „Само творци „жутих синдиката“ имају чаробни штапић, зашто?“, тек је 21. маја ове године отпочео главни претрес у суђењу др Т. Живановићу. Наиме, иако је главни претрес више пута заказиван исти није ни одржан, јер је раније заказана суђења окривљени избегавао недоласком, спорештем надлежности суда и мењањем браниоца.

Било како било, коначно се окривљени, др Т. Живановић, појавио пред судијом Општинског суда у Зрењанину, Љиљаном Аћимовић и у присуству свог браниоца дао изјаву по предмету кривичне тужбе. У својој одбрани везаној за спорно саопштење „Саопштење просветних радницама регије Зрењанин“ које је путем поште слато школама на територији ШУ Зрењанин и узнемирио просветне раднике Зрењанина и оклеветао Ранка Хрњаз и нанео немерљиву штету Ранку и његовој породици, али и шире, Живановић је изјавио да саопштење није он писао, већ да је текст писала Будимка Чикарић Палија, тада члан председништва ГО и до искључења потпредседник ГСПРС „Независност“. У својој изјави он тврди да је на бланко потписао папир за саопштење, али да текст није његов и да иако он мисли исто као аутор текста, да је то написано „можда могло на лепши начин да се каже“. У свом даљем излагању је изјавио да због тога, али и због низа других проблема које имају као организација са г-ђом Чикарић Палија „има знања да ће то лице (Будимку Чикарић Палија) највероватније бити искључено из ГСПРС „Независност“. У својој одбрани је навео да му није била намера да „никога блати“ већ да је „хтео да информише чланове синдиката“. При томе заборавља да се ради о другој организацији, а не синдикату „Независност“.

Што се тиче другог инкриминисаног саопштења „Само творци „жутих синдиката“ имају чаробни штапић, зашто?“, др Т. Живановић није спорио да је аутор тога текста, већ је поновио наводе дате у седам тачака које је покушао образложити понављајући опет неистине изнете у том саопштењу, а за дистрибуцију саопштења синдикатима и директорима школа је поновио да је „у функцији правилног информисања чланова синдиката“, заборављајући притом да се не ради о члановима синдиката организације у којој је он председник ГО, већ у потпуно самосталној организацији која је једно време, као колективни члан, била деловала унутар УГС „Независност“, али и одлукама органа одлучила да се врати на „свој пут“. А шта рећи за слање саопштења директорима и секретарима школа, које може бити све пре него ли информисање чланова синдиката! Да ли ће одбрана др Томислава Живановића бити успешна тиме што он није писао саопштење, али је дао сагласност да се са његовим потписом шале, иако се слаже са садржајем, а у међувремену се од спорног саопштења није оградио нити повукао свој потпис, рећи ће наравно суд.

Обзиром на време које је утрошено на одбрану окривљенога, др Томислава Живановића, главни претрес није окончан, већ је наставак претреса заказан за септембар, због годишњих одмора и заузетости суда, као и заузетости правних заступника и обе стране у спору.

У међувремену, потпредседник ГСПРС „Независност“ и председник покрајинског одбора овог синдиката, Будимка Чикарић Палија и даље „пут путује“ широм покрајине узнемирујући чланове и руководства Независног синдиката просветних радника Војводине, убеђујући их да „вода тече узбрдо“ и да су они и даље чланови синдиката „Независност“, а не НСПРВ, чију су приступницу и потписали и уредно регистровани у министарству рада, вероватно све у жељи да оног момента када и ако је дојучерашње колеге искључе из синдиката има резервну алтернативу – свој приватни синдикат. При томе се и даље служи клеветам и неистинама, а богома понекад и претњама, чак и директорима школа, заборављајући да нико и никада „није на силу сачувао брак“ па то неће успети ни уваженој потпредседници „репрезентативног“ синдиката „Независност“ (репрезентативност им је иначе истекла 12.11.2008. године), која се не устручава да износи свакојаке лажи и неистине у јавност, а да при томе никада није одговорила на питање: „Шта се десило са 256.126 динара?“, које је потрошила са рачуна НСПРВ ШУ Нови Сад, без одлука и без правдања утрошених средстава и која су остала на рачуну НСПРВ за ШУ Нови Сад у тренутку када се НСПРВ „развенчао“ са ГСПРС „Независност“. Док г-ђа Чикарић Палија очекује да ли ће председник Живановић успети у намери да је искључи, она и даље уноси забуну својим поступцима заборављајући при томе да истовремено чини кривична дела, али и да је правда спора, али и достижна.

Љ. З.

НОВИ РАСКОЛИ У ГСПРС „НЕЗАВИСНОСТ“

Потпредседник синдиката, Будимка Чикарић
Палија, искључена
(Наставак са стр. 1)

Додуше, она је тада и аванзовала - од члана ГО постала је: и потпредседник гране и председник покрајинског одбора. Међутим, био је то „лабући пев“ путујућег синдикалца који није схватио односе у крвној организацији. Тако је на седници председништва 22.05.2009. године и ГО 04.06.2009. године дошло до одлуке „о аутоматском искључењу из чланства ГСПРС „Независност“. У Одлуци коју је потписао Т. Живановић стоји да је именована „својим поступцима и деловањем кршила основне статутарне норме и програмска начела ГСПРС „Независност“ чиме је нарушила углед ове организације“. Међутим, за оне који пажљивије читају у образложењу се наводе и прави разлози за то искључење, што је констатовао надзорни одбор, а на основу чијег је извештаја, као и мишљења статутарног одбора ГО донета одлука о искључењу. Уствари, неконтролисано трошење средстава од стране Будимке Палије Чикарић је по други пут довело до искључења из синдиката овај пут из ГСПРС „Независност“ што је видљиво из Захтева које је бившој потпредседници упутио официјелни председник и који захтева да у складу са Одлуком о искључењу врати печат, сву документацију и „изврши правдање свих рачуна и новчаних потраживања по основу синдикалне активности“. Дакле, због манира да троши средства, а не правда их рачунима и одлукама створен је крунски доказ и разлог за искључење Будимке Палије Чикарић.

Морамо да подсетимо и да је НСПРВ након изласка из ГСПРС „Независност“ донео одлуку да из чланства НСПРВ искључи Будимку Палију Чикарић, између осталог и због тога што део утрошених средстава са рачуна НСПРВ за ШУ Нови Сад ни до дана данашњега није правдала рачунима и одлукама.

Да нешто не ваља у нашем бившем синдикату види се из још једног дописа који је ових дана стигао у Синдикат, а који нам је, да не поверујете, послала наша искључена чланица, г-ђа Палија Чикарић у којем нас обавештава да је поднела Захтев првом општинском суду у Београду за спровођењем истраге против потпредседника ГСПРС „Независност“ Миладина Васиљевића за „кривично дело превара у служби из члана 363. став 2. у вези става 1. Кривичног законика“! Да ли то колегиница, бивши члан НСПРВ и бивши члан ГСПРС „Независност“ тражи савезника у организацији коју је већ једном на најгрубљи начин издала, у којој се афирмисала и која ју је на крају крајева делегирала у више органе.

Елем, све више се види ко је био у праву, а ко није и ко је (не)свесно и/или у заблуди, у ове непуне две године, обмањивао чланство НСПРВ у Војводини. Ово је уједно и прилика да се сви Ви који још увек имате приступнице НСПРВ, али сте у претходном периоду из разлога што сте доведени у заблуду и даље плаћали чланарину синдикату Независност чији и нисте чланови, поново вратите у матичну организацију – НСПРВ коју је у међувремену са колегама из Синдиката образовања Београд, основао нову синдикалну централу у просвети – Синдикат радника у просвети Србије (СрпС) и који је једини синдикат који може у овом тренутку да докаже репрезентативност са потпуно новим приступницама (из 2008. и 2009. године). Иначе, репрезентативност других тзв. репрезентативних синдиката истекла је поодавно: ГСПРС „Независност“ и СОС 12. септембра 2008. године, а УСРП 19. јануара 2009. године. У току је поступак утврђивања репрезентативности СрпС, НСПРВ и СОБ, а јасно је да због свих осипања чланства које су претходна три синдиката имала они у овом тренутку и нису у стању да поново утврде репрезентативност, већ и даље обмањују јавност и чланство о тој чињеници. У досадашњем периоду стога и нисмо предузимали никакве потезе према онима који, из разлога што су доведени у заблуду, нису поштовали Статут синдиката, јер смо били свесни да ће све ствари доћи на своје место и да ће се показати ко је био у праву. На крају крајева, доказ да је НСПРВ најбројнији синдикат просветних радника у Војводини, као и чињеница да је оснивач и колективни члан СрпС-а који је репрезентативан на националном нивоу је потврда да смо ми били у праву.

За све потребне информације обратите се секретаријату Синдиката и/или нашим одборима при школским управама, како да превазиђете насталу ситуацију. У међувремену, пратите наша саопштења, читајте Информатор НСПРВ и редовно отварајте наш сајт www.nsprv.org на коме ћете наћи одговор на сва тражена питања.

Хаџи Здравко М. Ковач

NOVI „KROVNI“ ZAKON POPRAVLJA OBRAZOVNI SISTEM!

Okončana javna rasprava o lex specialis
zakonu za obrazovanje

(Nastavak sa str. 1)

Sindikata radnika u prosveti Srbije je takođe dostavio brojne primedbe na Nacrt zakona, a ovom prilikom pokušaćemo da prokomentarišemo naslov iz saopštenja, pošto nismo sigurni da se u tekstu koji je ponuđen ne kriju i „kukavičija jaja“. Naime, predlagači i autori su verovatno po nalogu naručioca (čitaj Vlade i ministarstva prosvete) „na mala vrata“ pokušali da uvećaju normu nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika za gotovo trećinu, formulacijom predloženom u članu 131. Nacrta zakona. Nejasna formulacija predloženog člana i dalje zamagljuju ovo, za nastavnike, krucijalno pitanje i stoga je Srpski predložio da se u Zakon unese novi tekst koji potpuno jasno i određeno definiše normu u okviru četrdesetčasovne radne nedelje i naravno deo norme koji se odnosi na neposredni rad nastavnog osoblja. Srpski se zalaže da se norma obavezne redovne nastave ne može podizati i da ukoliko se to desi, to će biti i razlog za organizovanje generalnog štrajka u delatnosti.

Umesto da se racionalizacija izvrši na drugi način zakonopiscima i zakonologodavcima je na umu da „lovom u mutnom“ podignu normu i naravno time smanje broj zaposlenih. Za Sindikat je prihvatljiva svaka forma, na Zakonu utemeljene, racionalizacije sa stimulativnim otpremninama za one koji ipak budu viškovi, ali ne i da se na grub i mehanički način smanjuje broj zaposlenih.

Nejasno je zašto je zakonodavac odustao od rešenja za odlazak u penziju koje nudi Zakon o PIO i dalje insistira na rešenju iz Gašinog zakona (40 godina staža osiguranja ili 65 godina života), kada je jasno da bi formulacijom iz PIO zakona

gotovo 10% zaposlenih bilo obuhvaćeno, te bi im se trebala bar ostaviti mogućnost da se izjasne o ranijem odlasku iz obrazovanja. Tim pre što je u Nacrtu zakona u članu 150. stav 2. predlagač ugradio ono o čemu smo već duže pričali, a to je da će buduće finansiranje delatnosti zaposlenih biti vršeno (ne po odeljenju) već po učenicu. Tako dolazimo u još jednu koliziju - očigledno je da dolazi do racionalizacije para, ali ne do racionalizacije broja izvršilaca. Možda ipak vlada smatra da će odredbe Nacrta zakona (kada postanu članovi zakona) usloviti nadležne da urade racionalniju mrežu škola i naravno broja odeljenja u tim školama, pa time i indirektno racionalizaciju izvršilaca. Bilo kako bilo, članom 164. se utvrđuje da će vlada, odnosno Autonomna pokrajina, u roku od godinu dana, utvrditi novu mrežu srednjih škola, kao i da će vlada u roku od 6 meseci utvrditi kriterijume za donošenje mreže dečijih vrtića i osnovnih škola, a JLS će potom u daljem roku od godinu dana utvrditi mrežu dečijih vrtića i osnovnih škola na svom području.

Postoje i neke novine koje popravljaju rešenja iz prethodnog zakona (usklađivanje sa Ustavom, Zakonom protiv diskriminacije, Zakonom o visokom obrazovanju, Krivičnom zakoniku, Zakonom o prenetim nadležnostima na APV, kao i usklađivanje sa usvojenim akcionim planovima i strategijama vlade i ministarstva), pa je Sindikat mišljenja da ih treba prihvatiti, a pojedina poput onih određenih čl. 134-140 (koji uređuju odgovornost zaposlenog) treba dodatno urediti.

Optimizam ministra prosvete i njegovih saradnika da će ovaj zakon, a i drugi „školski zakoni“ koji su u proceduri popraviti sistem srpskog obrazovanja, očigledno nije utemeljen na implementaciji modernih rešenja u zakon, već u nameri da se jedna politika i trenutno većinsko mišljenje u resornom ministarstvu pretoči u zakon.

„Krovni“ zakon između ostalog uvodi u život kontinuirano doživotno stručno obrazovanje, individualni program za učenike i decu sa smetnjama i (po ko zna koji put) jedinstven informacioni sistem obrazovanja i vaspitanja. Zakon ne menja dužinu trajanja osnovne (obavezne) i srednje škole, ali produžuje predškolski preparni program sa 6 na 9 meseci. Mišljenje je Sindikata da je trebalo uraditi ono što su uradili svi drugi, uvesti devetogodišnje obavezno osnovno obrazovanje, a ne opet iz nemoći ići zaobilaznim putem po formuli 1+4+4. Zakon će ubuduće prepoznavati stručnu spremu nastavnika prema tzv. bolonjskom procesu, a pojašnjava i proširuje uslove i postupke za oduzimanje licenci nastavniciima. Zakon predviđa i probni rad i prethodnu proveru psihofizičkih sposobnosti nastavnika.

„Koplja su se lomila“ i oko toga ko treba da daje mišljenje na listu kandidata za izbor direktora škole/ustanove (nastavničko veće ili svi zaposleni) i da li se uz mišljenje treba ugraditi mehanizam minimalne obaveznosti da školski odbor uvaži to mišljenje (stav Sindikata je da se o predlogu trebaju izjasniti svi zaposleni, a ne kao do sada NV), kao i pitanju sastava školskog odbora. Srpski smatra da se važeći i predloženi paritet treba izmeniti u korist veće zastupljenosti zaposlenih u ŠO, a da se broj iz reda roditelja i lokalne sredine rasporedi u odnosu 1:3 ili 2:2 (drugim rečima umesto dosadašnjeg odnosa 3:3:3 Srpski predlaže formulu 5:1:3 ili alternativno 5:2:2).

Primedbe Srpskog-a možete preuzeti sa našeg sajta, a o stepenu prihvatanja ovih primedbi će se videti i koliko je vlada i ministarstvo namereno da uvaži stav struke i zaposlenih, a koliko da po svaku cenu sprovede svoje namere koje su ipak na kraju „ispilivale na površinu“. Uostalom, rok koji je najavljen za usvajanje zakona je pred nama, pa ćemo u mesecu, u kome su u pravilu prosvetari na raspustu i zaslužnom godišnjem odmoru, dobiti novi „krovni“ zakon koji treba da odredi dalje tokove reforme obrazovanja, ali i sudbinu zaposlenih u prosveti. O tome zavisi i da li će vruće tropsko leto zameniti i vruća sindikalna jesen.

ZAKON O PREDŠKOLSKOM VASPITANJU I OBRAZOVANJU

U toku javna rasprava

Nedavno su održani okrugli stolovi u Nišu i Novom Sadu posvećeni prezentaciji Nacrta zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju, a nakon toga je održana i javna rasprava u Beogradu. Nakon javne rasprave, Zakon će se tokom jula naći u skupštinskoj proceduri, u paketu sa drugim školskim zakonima, prvenstveno sa „krovnim zakonom“ o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja. Na taj način bi set „školskih zakona“ bio usvojen sredinom jula i stupio na snagu sa početkom nove školske godine.

Iako je bilo brojnih zahteva da ovaj Zakon, kao uostalom i drugi zakoni koji uređuju delatnost u celini i sektorski budu doneti, svi su oni manje – više bili na stand by aranžmanu još od 2006. godine. Tako da za zakonopredlagače to i nije bio potpuno nov posao već je uglavnom radeno na uskladjivanju ovog Zakona sa prvenstveno krovnim zakonom, kao i zakonima koji su doneti u međuvremenu i naravno pravno usklađivanje sa strategijama i akcionim planovima ministarstva i vlade Srbije. Zakon će pomoći da se preseku brojne dileme između ostalih koje su svesno unosile zabunu među predškorce, a bile su inicirane čak i sa mesta više ministara prosvete (plaćanje zarada iz državnog budžeta ili Poseban kolektivni ugovor za sektor PVO...).

Novim zakonom predviđeno je vaspitanje i obrazovanje dece predškolskog uzrasta od 6 meseci do polaska u osnovnu školu. Ovaj proces može se odvijati u PU, ali i u školi. Broj dece u grupi zavisiće od uzrasta i kretanje se od 7 u najmlađim do 26 u najstarijim grupama, a osnivač od ovih brojk može odstupiti za do 10%, ako to okolnosti nalažu.

U predškolskim ustanovama obezbeđuje se i rad sa decom sa smetnjama u razvoju pod jednakim uslovima, a ostvarivaće se i drugi programi zavisno od potrebe i interesa dece. Prioritet za upis u PU imaće deca iz osetljivih grupa, deca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, deca iz hraniteljskih porodice i deca iz socijalno i ekonomski ugroženih sredina. Nacrt zakona propisuje da u grupi mogu biti najviše 2 deteta sa smetnjama u razvoju, ali i da svako tako dete smanjuje broj ostale dece u grupi za troje. Stoga, će za tu decu biti obrazovana posebna komisija koja će individualno procenjivati potrebnu pomoć.

Rad u predškolskoj ustanovi se ostvaruje na srpskom jeziku, a za pripadnike manjina na maternem jeziku, dvojezično ili na srpskom, ako se zato opredele roditelji.

Novina je i uvođenje pedagoškog asistenta, koji u praksi za sada postoji jedino za romsku populaciju, a ostavljena je mogućnost angažovanja prevodioca za grupe dece pripadnika manjinskih zajednica, ako ustanova ne može da obezbedi vaspitača sa znanjem tog jezika.

Predškolsku ustanovu može osnovati republika, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave, ali i druga pravna i fizička lica. Vaspitno-obrazovni rad ostvaruju vaspitači, medicinske sestre-vaspitači, edukatori i rehabilitatori-vaspitača. Predškolska ustanova može angažovati i zaposliti druge stručne saradnike zavisno od izbornih programa.

Roditelji dece će učestvovati u finansiranju sa 20% od ekonomske cene za vrtiće čiji je osnivač republika, pokrajina ili JLS.

Iako su u izradi Nacrta zakona sindikati „preskočeni“ pošto su aktivno učestvovali u verziji koja je bila i podloga za izradu novog zakona (uglavnom se radi o tehničko-pravnoj redakciji i brojnim uskladjivanjima sa drugom legislativom) čini se da će novi zakon ipak doneti određeno olakšanje i zadovoljstvo, već i zbog toga što nakon 13 različitih verzija zakona, Zakon dolazi na dnevni red Parlamenta. Doduše, ostaje bojazan da bi problema moglo biti u njegovoj primeni, a naročito u svetlu činjenice da se lokalne samouprave i nisu baš iskazale kao dobar domaćin niti bile „široke ruke“ prema svojim vaspitačima i drugim zaposlenima u PU. Međutim, sumnjamo da će bez dodatnih izdvajanja iz budžeta JLS biti moguće smanjiti pritisak na predškolske ustanove i učiniti da „liste čekanja“ postanu prošlost, a da se obuhvat dece poveća sve do onoga koji bi se mogao smatrati pristojnim.

НОВИ ПРАВИЛНИЦИ О ЦЕНИ УСЛУГА У ШКОЛАМА

(Наставак са стр. 1)

Предлози правилника још увек су недоступни широј просветној јавности, иако их је пре десетак дана, 11.06.2009.г. помоћник министра, Миланко Першић, представио синдикатима. Другим речима, из израде правилника искључени су не само они који ће осетити последице (синдикати, односно запослени), већ и они који би требали да плаћају део тих услуга (локалне самоуправе), као што су изостављени и директори, односно заједнице школа које би морале да примене ове критеријуме, а нарочито у оном рестриктивном делу који подразумева смањење радних места и вишкове запослених. Како је очигледна намера министарства и владе да у склопу свеобухватне школске легислативе заокружи овај процес, јасно је да ће др Жарко Обрадовић, за разлику од његових 12 претходника бити министар који ће донети нове правилнике о цени услуга за основне и средње школе.

Намера министарства просвете „да направи озбиљне школе“ у време „буџетске неликвидности“ и припремање закона и подзаконских аката у тајности не чини нам се као добра намера, а време одабрано за овај посао (када су сви запослени на распусту) само нас уверава да се просвети спрема „мрка капа“ и највероватније „сеча“ великог броја радних места, не само наставничких, већ и ваннаставних.

Новине у правилницима се тичу: величине васпитних група за припремни предшколски програм, величине одељења у школи (одељења истог разреда може да има 30, изузетно до 34, али не мање од 25 ученика), као и величине комбинованих одељења. Правилником се утврђује и минимум ученика за изборни предмет, као и минимум за одељења припадника националних мањина.

Број запослених на пословима руковођења и стручних сарадника се утврђује на основу броја одељења, група или класа. Прописује се и када школа може имати помоћника директора, односно сразмерни део помоћника. Утврђује се и када школа може имати једнога или два стручна сарадника – школског педагога и школског психолога. Као и критеријуми за библиотекара, секретара школе, куvara, сервирку и друге раднике. Ове врло рестриктивне критеријуме школа може увећати, али само у случајевима ако прибави сагласност да исте финансира АП, ЈЛС или сама школа из сопствених прихода.

Правилником се утврђују и мерила у погледу величине и услова рада школе (школа се организује са најмање 24 одељења у насељима са мањим бројем становника, односно са 32 одељења у градовима и местима са већим бројем становника). Школа може имати до једне половине издвојених одељења у складу са критеријумима које утврди влада (најкасније 6 месеци по доношењу новог „кровног закона“). Правилником се утврђују и нови критеријуми за лица запослена на одржавању: школе, опреме, грејања, хигијене и наравно наставника разредне наставе.

Правилницима се утврђују и нови износи за материјалне трошкове у школи и збирно и по: одељењу, васпитној групи, класи, па чак и у физичким јединицама (килограм, тона, метар, метар квадратни, комад и слично). Овим правилницима је школама смањен проценат материјалних трошкова наставе (предвиђено је 2,5% од бруто зараде запослених) што и не значи да ће школе добијати мање, јер ни до сада правилник није поштован онако како је њиме утврђено (од 4%, па до чак 10% на бруто плате).

Што се тиче стручног усавршавања проценат од 1% на бруто зараде запослених није подизан тако да остаје нејасно да ли ће овај износ бити довољан, јер ранији правилници су под овим трошковима препознавали само трошкове испита за лиценцу (раније стручни испит), а садашњи и будући Закон под стручним усавршавањем подразумева и континуирано стручно усавршавање и похађање бројних семинара (уједно је то и услов за „чување“ лиценце).

Материјални трошкови и трошкови рада школе (трошкови осигурања, канцеларијског материјала, РТВ претплата, провизија огласа, конкурса, ПТТ трошкови, награде ученицима итд.) правилником се утврђују у висини 3% од бруто зараде запослених у школи.

И на крају, министарство има намеру да уговорену цену услуге (утврђену до 30. септембра) умањи на крају школске године у случајевима: да школа не оствари годишњи програм рада (сразмерно не реализованом делу планираних активности) и за време штрајка запослених (!) (сразмерно времену обуставе рада и броја учесника).

Предлог правилника можете преузети са нашег сајта.

Хаџи Здравко М. Ковач

ДИПЛОМЕ КОЈЕ ПРОПИСИ НЕ ПРЕПОЗНАЈУ

Хаотични и архаични правилници о стручној спреми наставника

И сам аутор овог текста својевремено је био у прилици да тражи мишљење од ресорног министарства да ли као професор математике и физике који је редовно завршио факултет у заједничкој, али бившој нам отаџбини може да изводи наставу из математике, односно физике, пошто су му инспектори то право своједобно одрицали, јер „професора математике и физике нема у правилнику“. Бирократе то тумаче на начин: ако занимања нема у Правилнику нема га ни у стварности, па самим тиме лице са таквим звањем не може ни засновати радни однос у српским школама. У сличној ситуацији се нашао и колега дипломирани физичар-метеоролог коме није дозвољено да предаје физику у једној вршачкој школи, јер „његове дипломе нема у Правилнику о врсти стручне спреме наставника“ иако је у свим школама у Републици хроничан мањак професора физике (уз стални мањак наставника математике и енглеског језика). Епизод првог случаја - министарство је дало позитивно мишљење, а у другом случају физичар-метеоролог је добио отказ, а физику предаје професор географиче! У међувремену су правилници доживели више измена, али изгледа ипак нису обухватили сва звања.

Ови случајеви уопште нису усамљени, пошто према подацима којима располаже покрајински секретаријат за образовање више од 850 наставника има „неодговарајућу“ стручну спрему коју су уредно стекли школоујући се на факултетима у Покрајини

и/или Републици. Стога је Синдикат у више наврата указивао на ове аномалије и потребу да се правилници о врсти стручне спреме „ускладе са животом“. Ову иницијативу недавно је подржао и Одбор за образовање Скупштине Војводине који је трагом прикуљене документације и иницијатива, и између осталих и НСПРВ, упутио још једну Иницијативу за измену поменутих правилника како би се већ уочени недостаци ускладили, али и како би се новоакредитовани студијски програми нашли у неком од будућих правилника.

Наиме, више факултета УНС је у дужем периоду суочено са овим проблемом, а посебно новосадски природно-математички факултет који школује студенте, али чије дипломе им не омогућавају да се запосле као наставници, а као свршени дипломци имају проблема и да их евидентирају у Националној агенцији за запошљавање. Синдикат има интереса да се овим категоријама изађе у сусрет тим пре што се уз поменуте професоре математике и физике који у имену стеченог звања имају још нешто, постоје годинама упражњена радна места на којима наставу изводе људи који су сасвим сигурно мање стручни од оних који су у редовном студирању стекли своја звања, али којих најчешће нема у неком од ових правилника.

И на крају, заинтересованија је увек остављена могућност да провере када уписују факултет и жељени смер да ли са таквим занимањем и звањем добијају проходност према радном месту у образовању или ће му таква диплома моћи само да послужи као украс за зид радне собе, а можда је проблем и у факултетима који (не)свесно доводе у заблуду потенцијалне студенте, јер и нуле оно на шта немају права да школују и што није акредитовано.

Влада Републике Србије
Немањина 11
11000 Београд
Н/р др Мирку Цветковићу, председнику Владе

Поштовани,

Влада РС евидентно је највећи послодавац у Републици, па самим тиме би уз то што декларативно сама себе назива „социјално-одговорном“ владом, не би смела да долази у позицију да закида „своје“ запослене, као ни што није примерено да законе чији је била предлагач и који су на основу њеног предлога и усвојени у Народној скупштини, крши. Нажалост, влада то ради у дужем периоду – непостује чак ни право запосленог на минималну зарadu. На тај начин, влада на чијем сте Ви челу понаша се незаконито, а бројне категорије запослених у образовању, али и у другим буџетским службама (првенствено оне са најнижим зарадама) оставља без минималне егзистенције и права на загарантовани минималац.

Вам је добро познато да је Социјално-економски савет одредио износ од 87,00 динара по сату, као минималну цену рада. Врло једноставном математиком, уколико помножимо коефицијент за обрачун зараде физичког радника (5,99) или спремачице (6,30) са тренутном основицом за обрачун зараде у просвети (2.222,50) динара добијамо износе који су мањи од 15.138,00 динара (колико би запослени за 174 сата понео кући). Другим речима, Ваша влада закида ову категорију запослених, али и друге са нижим коефицијентима (њих је скоро трећина у образовању), јер им плата варира у зависности од броја радних дана у месецу, али је увек нижа од минималне зараде. Понекад им се деси да због износа који добију по основу минулог рада се збирни износи приближе. Међутим, стварност је другачија – ови запослени ипак су закинати за разлику од плате коју тренутно примају и минималне зараде која им је загарантована, те овим запосленима припада право на накнаду штете. Ову чињеницу констатовале су и бројне инспекције, тако да ако ускоро не отклоните ову аномалију можете очекивати бројне тужбе за остваривање права на минималну зарadu.

Председништво СрпС-а, на седници одржаној 12. јуна, је донело закључак да апелује на Вас и Владу Србије да извршите усклађивање зараде за категорије запослених са коефицијентом испод 9,15 и њихове зараде са минималном ценом рада, јер првенствено то је законска одредба, а да не говоримо о хуманој, људској и животної потреби ових запослених на егзистенцију и преживљавање.

У очекивању да ћете уважити овај захтев и предузети упућена и наравно трошкове који ће настати и који су знатно већи од износа тражених за усклађивање, примите срчан синдикални поздрав!

Београд, 15.06.2009.г.

Хаџи Здравко М. Ковач
Генерални секретар СрпС

MILOŠEVIĆEVSKA PROPAGANDA U MODERNOJ „SINDIKALNOJ NGO IZVEDBI

Dva „još živa“ propagandna falsifikata iz 90-tih

(Nastavak sa str. 1)

Dve velike i „još žive i funkcionalne“ propagandne laži miloševićevske medijske mašinerije su sledeće:

- Masovna podrška Miloševićevom „plebiscitarnom bonapartizmu“ najjasnije se očitovala u „milionskim“ mitinzima tokom „dešavanja naroda“.
- „Radnici su bili Srbi, a ne radnici“, ili „pristali su da budu više Srbi nego radnici“, „došli su pred saveznu skupštinu kao radnici, a vratili se kao Srbi“.

Dvadeset godina nakon svog nastanka i devet godina nakon Miloševićevog rušenja s vlasti, ove dve monstruozne propagandne laži njegovog režima još uvek žive, ne retko negovane i od njegovih nekadašnjih političkih oponenta. Upravo proteklih nedelja i meseci imali smo prilike da ih više puta čujemo u neurotičnoj izvedbi Branislava Čanka¹, doživotnog šefa srpskih „nezavisnih sindikata“ i vatrenog pristalice privatizacije i ostalih „tranzicionih“ reformi, jedinog „sindikalnog lidera“ koji je otvoreno i nedvosmisleno podržao „antikrizne mere“, „mladalačke“ vlade DSPS-PUPS i još mladačkijeg nam šefa države, pa još i oštro napao samostalne sindikate, optuživši ih da šuraju sa vladom tako što je... ne podržavaju kao oni i protestuju protiv njenih mera! Takvoj logici nije teško ni da preuzima i neguju falsifikate miloševićevske propagande mašinerije protiv sopstvenog sindikalnog članstva i sopstvenog naroda.

Motivi Miloševićevog režima za lansiranje i negovanje tih propagandnih laži bili su kristalno jasni, što nije slučaj i sa motivima njegovih oponenta koji su, uz tajnu policiju i tajkune, nasledili i nastavili da neguju i ta zlosrećna čeda njegove propagande mašinerije. Ne sumnjam da ta gospoda imaju dobre razloge da prikrivaju svoje motive za to što, zajedno sa Miloševićevim siko-fantima, besramno kleveću sopstveni narod i svim svojim skromnim silama nastoje da ga demorališu, predstavljajući sebe kao „usamljene heroje“ (ne smatra se „politički korektnim“ suviše pominjati snažnu inostranu podršku toj „herojskoj usamljenosti“), naspram „masovnom ludilu“ Srbije.

Pogledajmo najpre malo istoriju političkih mitinga u Beogradu i Jugoslaviji u poslednjih 40 godina. Ona najbolje pokazuje totalnu šupljinu i proizvoljnost tih propagandnih falsifikata o „plebiscitarnoj svenarodnoj podršci Miloševićevom srbovanju“.

Jugoslovenska i beogradska vlast odrekla se prakse organizovanja masovnih političkih mitinga u Beogradu još davne 1969 godine. Poslednji takav „tradicionalni miting“, na kome je govorio Veljko Vlahović, održan je u jesen 1969 godine, povodom 50 godina osnivanja KPJ i na tom mitingu su bili glasniji studenti, učesnici studentskih demonstracija iz juna 1968, nego svi mobilisani partijski „ljudski resursi“. Grupe opozicionih studenata su na tom mitingu skandirali „Juni, juni!“ i pevali masovku „Hoće narod, hoće masa, da se opet zatalasa“. Vlast je izvukla pouku, zaključila da su masovni mitinzi za nju postali suviše riskantni i u narednih 13 godina ih se odrekla. Sem ako u mitinge računamo i redovne godišnje masovne cirkuske predstave na stadionu JNA – sletove u čast Titovog rođendana, na koje je bilo nemoguće prodrati i prisustvovati im van zvanične organizacije publike koja je organizovano probirana i privođena iz škola i preduzeća. U vreme kada je moja generacija počela da studira (1967), na beogradskom Univerzitetu nije bilo takvog režimskog organizovanja studenata radi prisustva tim političkim cirkusijadama.

Nakon tog neslavnog mitinga iz 1969, prvi ponovni pokušaj organizovanja jednog političkog mitinga u Beogradu bio je u prvim danima jula 1982. Organizovan je na trgu Marksa i Engelsa (današnji trg Nikole Pašića) u znak protesta protiv izraelske agresije i okupacije južnog Libana i južnog dela Bejruta i izraelskog i falangističkog terora nad palestinskim izbegličkim logorima u Libanu, terora koji je u narednih par meseci prerastao u masovan pokolj izbeglica i arapskih civila u Sabri i Šatili, gradićima nadomak Bejruta.

Jugoslavija je tada još uvek bila lider pokreta nesvrstanih i Titovi naslednici su se trudili da održe taj položaj koji im je on ostavio u amanet. Borba za Titovo nasleđe vođena je i u vrhovima SKJ, odnosno aparata vlasti čija

monolitnost je bila ozbiljno okrnjena jačanjem centrifugalnih snaga nakon Titove smrti. Srpska frakcija jugoslovenske birokratije se već borilo za obnovu svoje hegemonije u birokratskom aparatu Jugoslavije, na Kosovu je već drugu godinu trajalo vanredno stanje, objavljeno zbog masovnih studentskih demonstracija u aprilu 1981, i trebalo joj je pojača i svoj uticaj na spoljnu politiku zemlja, a i da demonstrira svoju političku snagu i uticaj na stanovnike Beograda. Sve te lepe planove sa mitingom, na kome je glavni govornik bio Ivan Stambolić, voda tadašnje „mladojaničarske“ struje srpske birokratije, pomrsila im je opoziciona grupa učesnika Slobodnog univerziteta koja je, zajedno sa palestinskim studentima (koji su nosili zastave PLO), istupila sa zastavama poljske „Solidarności“, koja je tada, nakon Jaruzelskijevog vojnog puča, bila zabranjena u Poljskoj već više od pola godine. Taj miting je neslavno okončan skandaloznim hapšenjem i prekršajnim kažnjavanjem (po 50 dana zatvora – da bi izašli iz zatvora pre početka školske godine, što je umanjivalo rizik studentskih protesta na Univerzitetu zbog tog političkog skandala) grupe sa zastavama „Solidarności“, a skandal zbog tog hapšenja pomračio je sve njegove planirane političke ciljeve i efekte.

Režim je potom ponovo, za period od 6-7 godina, odustao od pokušaja organizovanja svojih političkih mitinga. Počela je jedna druga vrsta mitinga – mitinga radnika štrajkača koji su diljem Jugoslavije protestovali protiv vladine politike stabilizacije diktirane od strane MMF i inostranih poverilaca, kojima je u periodu između 1980. i 1988. za početni spoljni dug od 20 milijardi dolara, nasleden iz Titovog perioda, isplatila 86,4 milijarde dolara na ime servisiranja duga (dakle, više od 4 puta od početnog duga), a da time nimalo nije smanjila osnovni dug. Politika stabilizacije, odnosno šok terapija MMF, izazvala je u celoj Jugoslaviji talas štrajkova koji se nezadrživo razvijao ka svejugoslovenskom generalnom štrajku. Taj štrajkački talas kulminirao je u leto 1988, kada su radnici Vukovara došli kamionima u Beograd, održali svoj miting pred Saveznom skupštinom, na juriš zauzeli Saveznu skupštinu i od Savezne vlade iznudili znatne ustupke. Prva briga te vlade bila je da policijskom silom spreči svaki kontakt beogradskih radnika sa vukovarskim. Trasa prolaska vukovarske štrajkačke kolone, od ulaska u Beograd pa do Savezne skupštine, i prostor ispred Savezne skupštine, od Terazija i Nušićeve ulice do glavne pošte, Andrićevog venca i duž Kosovske ulice, bili su ograđeni gustim kordonima policije pod punom ratnom spremom. Danas to možda zvuči naredno, ali ondašnjem režimu je uspeo da u potpunosti fizički izoluje manifestaciju skoro 10.000 vukovarskih radnika u najstrožem centru Beograda. O

takvoj policijskoj efikasnosti, režim Slobodana Miloševića mogao je samo ljubomorno maštati i sanjati. Kao što to isto tako mogli i današnji „demo-

kratski“ naslednici i nastavljači tog režima.

Verujem da je ta kulminacija talasa štrajkova u Jugoslaviji u vukovarskom štrajku i okupaciji Savezne skupštine zapečatila kasniju sudbinu Vukovara, njegovo surovo uništenje četveromesečnim neprekidnim avijacijskim i artiljerijskim bombardovanjem i granatiranjem. Vukovar nije osvojen, nego je uništen zajedničkim nastojanjima Slobodana Miloševića, vrhova JNA i Franje Tuđmana, uz prećutan, ali veoma jasan i delotvoran blagoslov „međunarodne zajednice“. Predrag Matvejević je s pravom ubistvo Vukovara nazvao ubistvom Jugoslavije.

Jugoslovenski štrajkački pokret i njegov razvoj ka generalnom štrajku nisu zaustavljeni nikakvim masovnim nacionalističkim euforijama i ludilima, nego nametanjem jednog prljavog bratoubilačkog rata, rata imperijalizma i domaćih mafijaških birokratija protiv svih naroda Jugoslavije, a pre svega protiv jugoslovenskih radnika čiji štrajkački pokret je ugrožavao same temelje vlasti totalitarne birokratije.

Miloševićevi „masovni mitinzi“ i „dešavanja naroda“ počinju tek nakon 1988. godine. Totalni politički i informacioni monopol tog režima mogao je obmanuti neobaveštene i zbudjene provincijske naivčine i navesti ih da i poveruju da na njegovim mitinzima ima i po milion pristalica. Beogradanima sa imalo mozga i oćinjeg vida je bilo očigledno da na tim mitinzima nikada nije bilo više od stotinjak hiljada „organizovano privedenih“. Prostor ispred Savezne skupštine ni na jednom od njegovih mitinga nije bio ni blizu ispunjen. A taj prostor, zajedno sa Pionirskim parkom i trgom Nikole Pašića, ima površinu manju od 40.000 kvadratnih metara i dovoljno je 160 hiljada ljudi (četiri čoveka po kvadratnom metru) da ga popune tako da bukvalno između njih

POKRET ZA SLOBODU

1 Pogledati o tome naročito snimak TV emisije RTS-a „Da Možda Ne“, od 25.3.2009. na sajtu RTS na internet adresi <http://www.rts.rs/page/tv/sr/story/20/RTS-1/51768/Da++Mo%C5%BEda+Ne.html>, kao i intervju sa Branislavom Čankom u emisiji „Kažiprst“, od 16.04.2009, radia B92 na FM podkastu sajta B92 – za pristup ovoj emisiji treba registrovati korisnički nalog na www.b92.net i instalirati program iTunes.

„ni igla ne može da padne“. Na Miloševićevim „milionskim“ mitinzima pred savезnom skuštinom, između učесnika mitinga su se sasvim komotno kretali kamioni sa kojih su učесnicima deljene бесплатне флаше брље и винјака – да им мало подгреју „patriotsku“ motivaciju.

Друга смрадна пропагандна легенда је да су српски радници тих година „изабрали да буду Срби, а не радници“. Нјен настанак се везује за сусрет Милошевића са штрајкачима радника Раковце, индустријске четврти Београда, приликом њиховог штрајка и protesta пред Савезном skuštinom крајем 1990. године, када су сви милошевићевски медији у мазо-садо оргастичкој еуфорји вртели баналну и шупљу рећеницу којом је Милошевић окончао тај skup: „А сада, сви на своје радне задатке“, а прећуткивали чињеницу да су раковички штрајкачи управо од Милошевића изнудили испуњење својих захтева и да је најприродније да су се после тога вратили својим радним местима и радним задацима у својим фабрикама. Никакоу Косово, никакав национализам и никакво србovanje нису ни ређу поменили на том радничком protestу, па се чак ни Милошевић није одважио да их уопште поминје. Прича о томе како су се раковички радници са тог mitinga вратили „као Срби, а не као радници“, наросто је измишљена. Једнако као и милионске масе на његовим mitinzима.

Намерно се „заборавља“ да Милошевићев терор и rat у Хрватској, Босни и на Косову никада није угушио штрајкачки покрет и отпор у Србији. Намерно се „заборавља“ да је слабачка и издана одбрана Вуковара, оскудно наоружана искључиво лаким пешадијским наоружањем, успела да 4 месеца опстане и одолева захваљујући не толико својој сопственој снази колико захваљујући масовном антиратном отпору управо српских радника. Намерно се „заборавља“ масован бојкот мобилизације у Србији, бојкот који је у Београду захватио 98 % војних обвезника. Намерно се „заборављају“ масовне демонстрације у марту и јулу 1991. у Београду. Намерно се „заборавља“ да свих година рата у скоро да није било дана без штрајкова у Србији. Намерно се „заборавља“ да су управо на таласу тог штрајкачког покрета настали први независни синдикати у Србији, недвосмислено демократски, антирежимски и антиратни. Тај „заборав“ служи томе да се српски радници и српски народ оптуже као саодговорни за злочине Милошевићеве диктатура, да се, као и остали балкански народи, објаве неспособним за демократију и слободу, те да легитимише империјалистичку „патерналистичку тезу“ да и Србија, као и сви балкански народи, морају да буду под „међународним“ tutorstvom.

Главни заговорници тог „патернализма међународне заједнице“, уз морбидно проституирани етaблиране политичке странке, су НАТО-пацифисти и остали неолберални хероји српске NGO scene. Ти јунаци били су, у најболјем случају, у мишијој рупи у време масовних штрајкова и демонстрација раних деведесетих, ако нису били и у државној служби као „безбедносно поуздан и проверен кадар“, попут фамозне Сонје Бисерко. Њихов глас у Србији почиње да се чује тек од тренутка када је њиховим моћним иностраним покровитељима и финансијерима успело да их увере да имају довољно дипломатског и svakог другог uticaja на Милошевићев режим да би могли да им гарантују потпуну личну безбедност. Недавно објављивање чињенице да је Јовица Станишић, шеф Милошевићеве тајне полиције, од почетка рата и уз Милошевићево одобрење и контролу, био главни

agent CIA-e на Балкану, довољно јасно објашњава тај uticaj.

Не изненађује много то што се Бранислав Чанак, солидно плаћени професионални „синдикални лидер“, sitни капиталиста (сuvласник приватног предузећа GRAF Danas) и владин honorarni чиновник (уз плаћене пензијске доприносе, dakako) у славном владином Социјално-економском савету и још покојем „социјалном tripartитном-partnersком“ управном одбору, прикључио том увећаном неолбералном NGO horу у крчменју идеолошких и политичких маглуштина и legendarnih масовних falsifikata милошевићевске пропаганде машинерије. Не изненађује много ни то што он данас иступа као заговорник владине антирадиничке политике. Оно што изненађује је перверзна тенденција degenerације „Независности“, изражена у чињеници да је он њен главни и неприкосновени gazda и да све своје јавне антирадиничке изјаве даје управо као „синдикални лидер“ и „predsednik UGS Независности“². То је симптом заиста озбиљне болести same „главе организације“ која је постала независна од свог чланства и члановима „Независности“ možemo само пожеleti снаге и pamети да приступе њеном излечењу пре него их радници презру још горе него што су презирали Милошевиће-ве „синдикалне“ чанколIZE с почетка 90-тих када су масовно напуштали тадашње државне синдикате и оснивали сопствене независне. Због свог недемократског унутрашњег режима и лidersких трвeња око подеде donacija и фотелја UGS „Независност“ је до сада изгубила десетине hiljada чланова и из ње су настале скоро све мање и младе синдикалне centrale. Њена „репрезентативност“ на националном nivou озбиљно је доведена у питање и сада зависи искључиво од наклоности и добре volje владе Србије. То је чини зависнијом од владе у мери која је далеко већа него код свих осталих синдикалних centrala.³ То објашњава и Чанкову нечувену подршку владином антирадиничком „antikrizним“ мерama и његово игнорисање нарастајућег штрајкачког таласа у Србији. Уместо очекиване подршке, он радnicima упућује недостојна piljаричка opankavanja (tipa: „неће да учествују у синдикалним protestима за своје интересе ако им синдикат не плати дневницу за то“) и изанде falsifikate милошевићевске пропаганде.

Pavluško Imširović

2 Иначе, UGS Независност и њен statut немају институцију „predsednika UGS Независности“, нити су је ikada имали. Од свог оснивања UGS Независност се недвосмислено оградila од недемократског predsedничког организационог модела, тако dragог свим „demократским“ политичким „strankama“ Србије. UGS Независност и њен statut имају, као највишу функцију, predsednika Председништва Главног одбора и Бранислав Чанак је носioc те функције у Независности. Његово јавно samotitulisaње и представљање као „predsednika синдиката Независност“ само је још један симптом недемократских degenerativnih тенденција у овој синдикалној centrali.

3 Недавни предлог чeлника UGS Независности, упућен влади Србије, да се уведe мораторијум на utvrđивање репрезентативности синдиката и „социјалних партнера“, заправо је недвосмислено признање да они више немају никакву репрезентативност и да траже од владе да им је призна „на лепе очи“, тј. за лепе узвратне услуге у „социјалном partnerstvu“. Није тешко погодити какве би то услуге биле и шта би значиле за раднике Србије. Чанак се заправо нуди влади да буде њен „радинички“ синдикат. Он time ставља крст на своју незаушну синдикалну каријеру, али истовремено прети и потпуним уништењем „Независности“ као синдикалног покрета. Чланство „Независности“ сигурно неће пристати да буде moneta за подкуривање у бирократским трговинама са владом.

ТРОШКАЦИЈЕ: КРИМИНАЛНЕ РАДЊЕ У СОЦИЈАЛНО ЕКОНОМСКОМ САВЕТУ

Наставља се трошење и злоупотреба новца из буџета Републике Србије од стране Уније послодаваца Србије (УПС) и УГС „Независност“ као нерепрезентативних представника у Социјално економском савету (СЕС). Самосталцима маца појела језик.

(Наставак са стр. 1)

Информација добијена 3. јуна од секретаријата СЕС-а Републике Србије са одржане седнице Одбора за утврђивање репрезентативности говоре да су УПС и УГС „Независност“ чврсто решени да супротно Закону остану у СЕС-у и троше милионска средства на која немају право. Председник Борис Тадић и министар Расим Љајић су узопознати са овом шарадом и злоупотребом али ову ситуацију прећутно одобравају и злоупотребљавају и манипулишу УПС и УГС „Независност“.

Игноришући захтеве Асоцијације слободних и независних синдиката (АСНС) и Конфедерације слободних синдиката као и Удружења послодаваца АПИС који су испунили Законом предвиђене услове за преиспитивање репрезентативности УГС „Независност“ и УПС-а, СЕС и Влада Републике Србије су доведени у ситуацију да ће против њих бити поднете кривичне пријаве за злоупотребу службеног положаја и не поступање а против свих који омогућују такво понашање.

Подсећамо да је УПС за кратак временски пе-

риод као чланица СЕС-а потрошила 115 милиона динара добијених од Фонда ПИО да се представницима УПС-а месечно исплаћује 1,3 милиона динара као надокнаде, плус 5 милиона добијених од Владе Србије и 6 милиона као донације, а да сличне милионске суме троши и УГС „Независност“ а да на то немају право. Има се може се. Податке о финансијским средствима које је УГС „Независност“ добијао у протеклом периоду припрема секретаријат СЕС-а и доставиће га Индустријском синдикату Србије.

Такво подмићивање УПС-а и УГС „Независност“ се одобрава од самог врха државе. Јавно залагање Бориса Тадића да ће се обрачунати са корупцијом су обичне лажи и то се најбоље види у његовом односу према незаконитом раду СЕС-а и подмићивању социјалних партнера. Особе блиске СЕС-у и чланице СЕС-а заговарају да овакав састав СЕС-а треба да буде везан за састав садашње Владе што јасно говори о

повезаности СЕС-а и политичког врха партија на власти који чине Владу Републике Србије. Срамотно је да се стотине милиона динара троше на рад СЕС-а а да он нема никаквог удела у побољшању квалитета живота грађани и радника Србије. Уместо тога добили смо трошакације који преко СЕС-а користе милионе који им не припадају. У исто време минимална зарада прописана од СЕС-а и трошакација износи 15.138 динара.

Жалосно је да Савез самосталних синдиката Србије и поред одлуке Већа Савеза самосталних синдиката да неће учествовати у раду СЕС-а док се не утврди репрезентативност УГС „Независност“ и УПС-а благонаклоно гледа на садашње догађаје у СЕС-у. Питање је само колико СССС наплаћује своје ћутање и коме се новац исплаћује или је то део пакета од 500.000 еура дуга Самосталног синдиката о којима је скоро говорио Чанак.

ONLAJN ŠKOLA BUDUĆNOSTI

Nemačka: Može li kompjuter da zameni školu?

Kako će izgledati školski čas u budućnosti? Možda neće biti potrebna zgrada škole, jer već danas je dovoljan i kompjuter povezan na internet. Samo, koliko je to zaista efikasno? Školski čas budućnosti mogao bi izgledati ovako: učenik otvara na kuhinjskom stolu lap-top. Dok priprema doručak softver uspostavlja vezu sa ostalim učenicima. Apstraktne teme kao što su matematički problemi obrađuju se putem interaktivnog softvera za učenje - nezavisno od prostorije, vremena i nastavnika. Kompjuter, internet i elektronske mreže zamenjuju staru učionicu, štede put i omogućavaju fleksibilno raspoređivanje vremena.

Međutim, nije svako elektronsko učenje isto – i tu postoje različite koncepcije. Pod pojmom „Učenje zasnovano na kompjuteru“ podrazumevaju se programi za učenje za čiju upotrebu je dovoljan samo kompjuter. Kompjuter može da se uključuje bilo kada i bilo gde i da se uči ono što nudi program – jezik, ili bilo šta drugo.

U slučaju „Učenja zasnovanog na internetu“, potreban je internet priključak i prilikom učenja postoji interakcija sa drugim učenicima. Putem elektronske pošte ili diskusionih foruma dobija se odgovor na pitanja, moguće je na ekranu pratiti predavanja. Predviđena je i mogućnost audio veze.

Najčešće primenjivani oblik elektronskog učenja jeste mešavina kompjutera i prisustva nastavi. Uvodna i završna predavanja su u školi, u međuvremenu polaznici komuniciraju preko internet foruma i dopisivanja uživo (chatrooms).

Najzad, uprkos svoj euforiji elektronsko učenje još je samo na marginama obrazovanja i stručnjaci se i dalje spore da li je zaista efikasno.

Kalifornija: Učiće samo sa interneta

„Daći srednjih škola u Kaliforniji bi već od avgusta mogli da zaborave na svoje udžbenike, pošto će na časovima ubuduće koristiti materijale koji su dostupni na internetu“, odlučio je kalifornijski guverner Arnold Švarceneger. Švarceneger računa na to da će srednjoškolci u Kaliforniji već od iduće godine početi da uče samo uz pomoć interneta, čime želi, kako je izjavio, da finansijski pomogne državi koja ima ozbiljne ekonomske probleme. Kalifornijski guverner je mišljenja da će bolji pristup udžbeničkom materijalu na internetu omogućiti njihovu bolju aktuelizaciju i da će olakšati predavanja i dostupnost informacija. Švarceneger smatra da upravo mladi ljudi mogu veoma brzo da iskoriste novine koje nudi internet, kao što su, na primer, socijalne mreže Fejsbuk ili Tviter. On svoju ideju obrazložio je time da je obim i sadržaj „internet udžbenika“, koje bi usvojile odgovarajuće stručne komisije, jednostavnije moguće aktuelizovati, tako da će učenje držati korak sa novim saznanjima u pojedinim naučnim oblastima. BBC, koji je u ovoj novini objavio informaciju, tvrdi da je glavni razlog ovakvog koraka guvernera Kalifornije štednja para iz državne kase. Kalifornija, naime, ima budžetski deficit od 24,3 milijarde dolara, a samo za udžbenike za škole je lane potrošeno 350 miliona dolara.

ŠAH U VRTIĆIMA

U toku je jedinstven projekat u Nemačkoj – u više dečjih vrtića u jednom okrugu u Severnoj Rajni-Vestfaliji deca uče šah. Na ideju je došao Ralf Šrajber, i sam strastveni šahista. Njegova ćerka naučila je kao mala šah. „Žena i ja učili smo je da razlikuje figure i kako se one kreću. Pribegavali smo i trikovima – stavili bismo nekoliko smartija (slatkiša) na tablu i rekli joj da, ako pravilno pomičući figure stigne do smartija – onda može da ih pojede. Sa dve i po godine za nekoliko dana naučila je sve figure, sa tri godine mogla je već da odigra partiju“, kaže Šrajber. 2007. godine ubedio je vaspitače u više vrtića da decu uče da igraju šah. Za početak, šah je uveden na godinu dana u 157 vrtića u okrugu Enepe-Rur. Prošle godine pridružilo se još 11 vrtića.

Šah već u najranijoj dobi podstiče razvoj logičkog razmišljanja, komunikacije, mašte i socijalnog ponašanja. O tome kako je učila decu vaspitačica Sabina Cisk kaže: „Prvo smo igrali uloge pojedinih figura. Deca nisu počela da igraju

šah na tabli, nego su se sama kretala kao pojedine šahovske figure – tako su naučila šta je kralj, dama, lovac...“

I deca su pokazala kreativnost – Denis i drugovi na početku kursa crtali su šahovska polja o čemu dečko kaže: „Onda smo na tabli crtali belo, crno, belo i tako redom. Kada smo završili – imali smo šahovsku tablu“.

U okviru projekta omogućeno je i roditeljima da nauče da igraju šah kako bi videli čime se deca bave i kako bi mogli da pomognu. Šah doprinosi i koncentraciji i kooperaciji, a za decu je dobro i da gube u igri.

Projekat se završava ovog leta. Ukoliko rezultat bude ocenjen kao pozitivan šah će biti uveden u što više vrtića u Severnoj Rajni – Vestfaliji. Za sada, mališani oduševljeno igraju i ponosni su na pobeđe: „Šah-mat! Šah-mat je kada kralj više ne može da se kreće. Onda je kralj mrtav i protivnik je izgubio“.

SOCIJALNI DAN

Nemački učenici zarađuju za Balkan

U 1.111 nemačkih srednjih škola, nastava 18.06.2009. nije bila održana. Učionice su ostale zaključane. Tog dana je organizovan takozvani „Socijalni dan“ – kada učenici umesto da čitaju i pišu, idu da rade. Zarađen novac odlazi na Balkan. Milion i po evra, tog dana su zarađili njemački daci košeći travu, pekući kifle, slažući kofere na aerodromu, kopirajući akte i obavljajući mnoge druge pomoćne poslove. I pored aktuelne privredne krize, mnogobrojne nemačke firme i institucije omogućile su učenicima da zarade novac kojim će biti finansirano 14 omladinskih projekata u Bosni i Hercegovini, Srbiji, Makedoniji, Kosovu i Albaniji. 300 nemačkih učenika svake godine odlučuje u koje će svrhe otići zarađen novac. Projekti moraju obuhvatiti sve etničke grupe i manjine, a moraju imati i obrazovni karakter, kaže Hauke Kram, predsedavajući Fondacije „Schüler helfen leben“, u prevodu „Učenici pomažu život“. „Odlučili smo se za jedan omladinski projekat u Zaječaru na istoku Srbije, čiju ćemo realizaciju započeti u septembru ove godine. Izgrađićemo omladinski obrazovni centar sa kursovima za strane jezike i računare, kako bi mladima napravili neku perspektivu.“

Deo novca odlazi i u Bosnu i Hercegovinu, kojim se finansira rad Srednjoškolske i

Omladinske novinske asocijacije, te vrtići i Centri za lica sa invaliditetom u Maglaju i Tuzli. Glavni cilj Fondacije je podsticanje omladinskog angažmana, pre svega u manjim sredinama, kaže voditeljka kancelarije u Sarajevu, Aida Vehabović. „Kod nas su mladi ljudi veoma pasivni i apatični. Pokušavamo ih kroz naše aktivnosti uvesti u proces samorazmišljanja, da ne izgovaraju samo rečenice koje čuju na televiziji ili od roditelja, nego da sami razmisle o svojoj budućnosti u ovoj državi, da kažu svoje mišljenje, da kažu ono što žele i da deluju na kraju krajeva.“

Radu Fondacije želi da doprinese i Saša Stanišić, mladi književnik iz Višegrada, koji je na nemačkom jeziku napisao knjigu „Kako vojnik popravlja gramofone“, 3 pozorišna komada i više priča. „Oni su bili u našoj regiji od početka rata, tako da mislim da rad koji oni rade, baš na toj bazi sa mladima, sa školama, da je to rad koji je nama potreban.“

Da je zemljama Balkana i dalje potrebna pomoć iz Zapadne Evrope, potvrđuje i Mariluz Bek, nemačka parlamentarka iz stranke Zelenih. „Ima još mnogo posla na pomirenju, u prevazilaženju nacionalističkog načina razmišljanja. To je, nažalost, još primetno u svim etničkim grupama i zemljama bivše Jugoslavije.“ Socijalni dan se od prošle godine praktikuje i u Bosni i Hercegovini, pod motom „Volontiraj – kreditiraj“. U projekat su uključeni srednjoškolci iz 6 gradova.

BESPLATNO ŠTUDIRANJE – PROŠLOST

Študiranje u Nemačkoj je kako za domaće tako i za strane studente do pre tri godine bilo besplatno. Na taj način studenti osim finansijskih sredstava za život nisu bili opterećeni dodatnim izdacima. Nakon što je uvedena školarina, koja je od pokrajine do pokrajine različita i iznosi između 500 i 700 evra po semestru, studiranje je bitno otežano. No, za ambiciozne i dobre studente se kao rešenje nudi stipendija koja pokriva kako troškove studiranja tako i smeštaja i hrane.

Merkel naglašava: „Od najboljih studenata se biraju oni koji dolaze u obzir za stipendiju. Mi naravno ne odlučujemo ko će stipendiju dobiti. Konačna odluka je u rukama fondacija koje na kraju daju tu vrstu materijalne podrške.“

Na pitanje: „Šta, pored stečene diplome, donosi studiranje u Nemačkoj?“ najbolji odgovor daju oni koji su deo tog internacionalnog kolegijuma - sami strani studenti. Ana, student anglistike i slavistike to kaže: „U toku studiranja se rade mnogi projekti. Najinteresantnije od svega toga je to što se ti projekti rade sa gomilom različitih ljudi iz različitih zemalja. Rad sa ljudima iz toliko različitih kultura i kontinenata je za mene najdragocennije iskustvo.“ Kemal Jildizdag je studirao na engleskom jeziku. „Ja sam upoznao mnogo ljudi na internacionalnom nivou. Iz Afrike, Azije... Da sumiram: Studirati u Nemačkoj ne znači samo akademski se razvijati, već upoznati ljude iz celog sveta, različitih kultura. Ako si otvoren za novo uživaćeš u svemu tome.“

ДАН УНС

На Факултету техничких наука у Новом Саду, 26. јуна одржана је заједничка седница Савета и Сената Универзитета, поводом прославе Дана Универзитета у Новом Саду и 49 година рада. Свечаној седници, на којој су уводна излагања имали председница Савета НУ проф. др Светлана Лукић-Петровић, ректорка НУ проф. др Радмила Маринковић-Недучин и председник ИВ АП Војводине др Бојан Пајтић, присуствовали су покрајински секретар за науку и технолошки развој проф. др Драгослав Петровић и покрајински секретар за образовање проф. др Золтан Јегеш, заменик градоначелника Новог Сада Саша Игић, проректори Универзитета у Београду и Косовској Митровици, проф. др Александар Седмак и проф. др Александар Јовановић, као и бројни професори Универзитета и научни радници у Новом Саду.

Председник ИВ др Бојан Пајтић је овом приликом професорки др Светлани Лукић-Петровић уручио Решење о додели средстава, у износу од 22,5 милиона динара, која су намењена даљем несметаном развоју различитих научних пројекта на факултетима и научних института у саставу Универзитета у Новом Саду. Председник Пајтић, честитајући представницима Универзитета у Новом Саду и званицима овај значајан јубилеј, нагласио је да су у претходних неколико година ова образовна институција и Извршно веће остварили нешто што се може окарактерисати као више од изузетно добре сарадње. Др Пајтић је нагласио да ова институција није само покретач научно-наставних активности у Новом Саду и Покрајини, него незаобилазни развојни фактор на нашим просторима. Стога су и досадашња улагања, односно 900 милиона динара које смо уложили у Универзитет, у изузетно тешким околностима, инвестиција у будућност, у међународне пројекте,

боље услове рада и студентски стандард Универзитета у Новом Саду. «Данас можемо са поносом да кажемо да је студентски стандард студената на Универзитету у Новом Саду захваљујући овим инвестицијама, које су подразумевале реконструкције постојећих студентских домова и изградњу нових домова, на највишем европском нивоу. Мало је универзитета где је више од половине капацитета намењених студентма у највишој категорији. Тиме се поносимо, јер улагање у студенте јесте улагање у будућност и Извршно веће

и даље упркос тешким економским околностима у којима се налазимо, налазити најбоља решења у подршци Универзитету, који је покретач развојних програма у Покрајини, што нас чини посебно поносним и што ћемо умети да ценимо - рекао је војвођански премијер Пајтић.

Покрајински секретар за науку и технолошки развој проф. др Драгослав Петровић је у оквиру обележавања Дана Универзитета у Новом Саду, у холу Правног факултета, предао на употребу лифт за студенте са посебним потребама вредан 3,5 милиона динара, који је изграђен заједнички средствима Извршног већа АП Војводине и Правног факултета. Професор Петровић је овом приликом истакао да је ово један од начина да се помогне лицима са посебним потребама, што треба да буде и убудуће један од наших најважнијих задатака, како целог друштва, тако и представника државних органа и институција.

О активностима и плановима Универзитета говорили су председница Савета НУ проф. др Светлана Лукић-Петровић, ректорка НУ проф. др Радмила Маринковић-Недучин. Такође, у оквиру данашње прославе, уручена су универзитетска признања оним професорима и студентима који су својим успесима допринели промоцији и унапређивању Универзитета у Новом Саду.

ОБРАЗОВАЊЕ ВАСПИТАЧА НА РОМСКОМ ЈЕЗИКУ

(Наставак са стр. 1)

Директорка Више школе за образовање васпитача у Вршцу Грозданка Гојков најавила је да испити за пријем студената почињу сутра и да подразумевају најпре проверу способности на ромском језику, што је елиминациони испит, а затим следи квалификациони испит. Она је додала да ће бити објављен конкурс за пријем кадрова, који ће држати наставу на новој катедри, уз очекивање да ће на првој години студенти око половине предмета слушати на ромском језику.

Према речима ресорног покрајинског секретара проф. др Золтана Јегеша, отварање катедре за образовање васпитача на ромском изузетно је значајан пројекат за ромску заједницу у нашој земљи. «Свесни смо да је ово дуготрајан процес, али овај пројекат је веома важан за остваривање људских права и равноправност које имају националне заједнице у Војводини» - рекао је Јегеш.

Директор Канцеларије за инклузију Рома Душко Јовановић истакао је да су пре две године иницијативу за отварање катедре покренуле Канцеларија за инклузију Рома и Матица ромска. «Њеним отварањем оствариће се неколико значајних циљева. С једне стране је очување, неговање и развој ромског језика, а с друге добићемо школовани кадар који ће у будућности омогућити већи обухват и укључивање ромске деце у студијске програме» - рекао је Јовановић. Он је најавио да ће Канцеларија за инклузију Рома стипендирати школовање свих десеторо студената, те да ће бити обезбеђена средства за набавку уџбеника.

Према речима проф. др Рајка Ђурића, студије ромологије у земљама Европе уведенe су пре више од једне деценије. Прва таква катедра је отворена у Француској, а потом у Чешкој, Словачкој, Мађарској, Румунији, Бугарској и Италији. «У 21. веку, без обзира на политичку вољу, неписмени људи немају никакве шансе. Отварање катедре за образовање васпитача на ромском, пружа прилику Ромима да постану равноправни са осталим националним заједницама - рекао је проф. Ђурић.

Председник Матиче ромске Петар Николић истакао је да је на овај начин заокружена институционална видљивост Рома у односу на друге националне заједнице у Војводини и додао да би овај пројекат требало подићи на ниво Републике.

ИНКЛУЗИЈА РОМСКИХ УЧЕНИКА

Покрајински секретар др Золтан Јегеш присуствовао је 26. јуна, у ЕТШ „Михајло Пупин» у Новом Саду, отварању једнодневнoг тренинга за наставнике-менторе у оквиру пројекта „Инклузија ромских ученика у средњим школама у АП Војводини». Радило се о завршном тренингу у циклусу више семинара намењених обуци ментора за рад са стипендистима. Најзначајнији циљевии пројекта „Инклузије ромских ученика у средњим школама у АП Војводини» су повећање броја ових ученика у средњим школама, односно броја ученика који се уписују на образовне профиле у четворогодишњем трајању, као и побољшање њиховог општег успеха током средњошколског образовања. Пројекат подразумева да су ученицима, који се школују у средњим школама у Војводини, обезбеђени финансијска подршка, развој мотивације ромске заједнице према наставку школовања њихове деце, као и обезбеђивање менторског рада.

На значај овог начина рада са ученицима указао је др Золтан Јегеш и на овом професорском скупу. Према његовим речима, овај менторски рад је по много чему специфичан у односу на његове класичне форме, јер поред педагошко-стручног знања, садржи и социјалну компоненту оних са којима треба радити. Од почетка реализовања пројекта истакнута је његова превасходно образовна компонента, јер само образовањем се решавају социјална питања, сматра др Јегеш, који је подсетио да поред бројних, пре свега финансијских проблема, озбиљна анализа РЕФ-а истиче успешност активности које су на овом плану вођене у Војводини. Такође је истакао и значај организације оваквих тренинга с обзиром на величину и број школа у Војводини, јер се по први пут овакв пројекат спроводи у нас, а први пут се укључила и држава. Иначе, пракса у свету је да овакве програме спроводи цивилни сектор. Др Јегеш сматра да успешан менторски рад мора да буде интерактиван, односно да буде што више сугестија непосредних носилаца и учесника у пројекту, како би се лакше и експедитивније решили проблеми, односно, како би овакви пројекти били реализовани и у будућности. Менторски рад битан је и за децу са посебним потребама, на чему ће се активније радити, најавио је др Јегеш.

ZARADE

U MAJU ZABELEŽEN REALAN PAD 6,1%

(Nastavak sa str. 1)

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u maju 2009. godine, iznosila je **43.183** dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u aprilu 2009. godine, nominalno je manja za **4,7%**, a realno je manja za **6,2%**.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u maju 2009. godine, iznosila **31.086** dinara. U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u aprilu 2009. godine, nominalno je manja za **4,6%**, a realno je manja za **6,1%**.

	Prosečne zarade						Prosečne zarade bez poreza i doprinosa		
	RSD			Nominalni indeksi			RSD		
	V 2009		I-V 2009	V 2009 IV 2009	V 2009 IV 2009	I-V 2009 I-V 2008	V 2009		I-V 2009
	Ukupno	Privreda	Ukupno	Ukupno	Privreda	Ukupno	Ukupno	Privreda	Ukupno
Republika Srbija	43183	39628	42844	95,3	95,4	111,7	31086	28657	30793
Centralna Srbija	43544	39896	43104	95,5	96,2	112,1	31330	28825	30977
AP Vojvodina	42201	38901	42144	94,7	93,3	110,6	30425	28201	30294
Grad Beograd	55658	54640	54396	98,1	99,5	113,1	39929	39306	38975
Grad Novi Sad	50145	47763	49369	94,6	93,3	110,2	35823	34140	35342
Grad Niš	35619	28672	36158	90,2	87,6	100,4	25647	20787	25968
Grad Kragujevac	41955	37029	40609	100,3	103,4	111,8	30210	26735	29177

PERIOD MAJ 2009 – MAJ 2008.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u maju 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u maju 2008. godine, nominalno je veća za **8,9%**, a realno je veća za **0,6%**.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u maju 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u maju 2008. godine, nominalno je veća za **9,1%**, a realno je veća za **0,8%**.

Indeksi zarada bez poreza i doprinosa		V 2009	V 2009	V 2009	V 2009	I-V 2009	I-V 2009
		IV 2009	XII 2008	V 2008	Ø 2008	I-V 2008	Ø 2008
Republika Srbija	ukupno	95,4	90,5	109,1	106,6	111,7	105,6
	privreda	95,6	94,8	111,7	108,4	113,1	107,4
Centralna Srbija	ukupno	95,6	91,2	109,5	106,9	112,0	105,7
	privreda	96,3	96,1	112,7	109,0	113,6	107,5
Vojvodina	ukupno	94,9	88,6	108,0	105,7	110,6	105,3
	privreda	93,6	91,7	109,2	106,6	111,8	107,1
Realni indeksi zarada bez poreza i doprinosa							
Republika Srbija	ukupno	93,9	84,7	100,8	96,9	102,4	98,2
	privreda	94,1	88,8	103,2	98,5	103,7	99,9
Centralna Srbija	ukupno	94,0	85,2	101,0	96,9	102,5	98,1
	privreda	94,7	89,8	104,0	98,8	103,9	99,8
Vojvodina	ukupno	93,8	83,2	99,7	96,5	101,4	98,0
	privreda	92,5	86,1	100,8	97,4	102,5	99,7

PERIOD JANUAR/MAJ 2009 – JANUAR/MAJ 2008.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - maj 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar - maj 2008. godine, nominalno je veća za **11,7%**, a realno je veća za **2,4%**.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - maj 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar - maj 2008. godine, nominalno je veća za **11,7%**, a realno je veća za **2,4%**.

GORI I OD ALBANIJE

Sedmi (od deset zemalja) u regionu po kupovnoj moći, osmi po indeksu bede

Svima je, sem našim političarima koji često vole da se „busaju u grudi“ neutemeljenim izjavama o Srbiji kao političkom i ekonomskom lideru regiona, odavno jasno da je Srbija jedna od najsiromašnijih zemalja Evrope, koja čak ni među državama na nerazvijenom Balkanu ne zauzima neko naročito zavidno mesto. Naprotiv, statistika nam nedvosmisleno pokazuje da su naše trenutne pozicije bliže dnu nego vrhu jugoistočne Evrope.

U poređenju deset zemalja regiona, Srbija je na sedmom mestu kada je reč o visini bruto domaćeg proizvoda po glavi stanovnika, mereno paritetom kupovne moći. Kada se posmatra pokazatelj najznačajniji za merenje standarda stanovništva – indeks bede, situacija je još gora: nalazimo se na osmom mestu, daleko iza, na primer, Albanije i Rumunije, čiji su nam stanovnici decenijama služili upravo kao ilustracija za bedu.

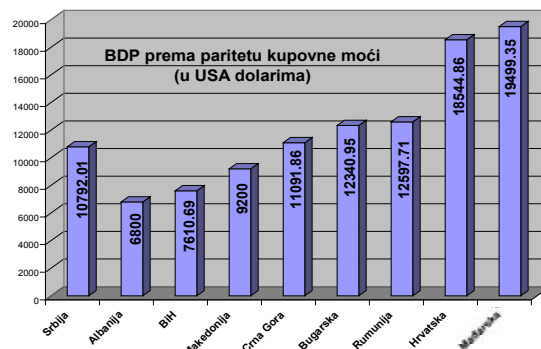
Bruto domaći proizvod je, najuprosječnije rečeno, zbir vrednosti svih roba i usluga proizvedenih tokom godine u jednoj zemlji, a meri se paritetom kupovne moći kako bi se izbegla zamka kursnih razlika – u siromašnoj zemlji se za 100 dolara mogu kupiti vrednije stvari nego u bogatoj. Prema poslednjim podacima Međunarodnog monetarnog fonda iz njihovog aprilskog pregleda svetske ekonomije, tako meren BDP Srbije po glavi stanovnika iznosi 10.792 dolara. Od susednih zemalja, lošije od nas stoje tek Albanija (6.800 dolara), Bosna i Hercegovina (7.600) i Makedonija (9.200). “Za dlaku” jaču ekonomiju od srpske, pokazuju podaci MMF-a, imaju čak i Crnogorci, a tamošnji BDP, meren paritetom kupovne moći, prelazi 11.000 američkih dolara po glavi stanovnika.

Snaga ostalih komšijskih privreda takođe je iznad naše: bugarski BDP je 12.300 dolara, rumunski 12.600, dok su Hrvati i Mađari već prilično daleko od nas s BDP-om od 18.500, odnosno 19.500 američkih dolara. Sa slovenačkim BDP-om od blizu 30.000 američkih dolara niko se u regionu ne može ni porediti.

Indeks bede pokazuje da je situacija još gora. Ovaj pokazatelj je, za razliku od BDP-a, veoma jednostavan – čine ga prosti zbir godišnje stope inflacije i stope nezaposlenosti, a što je zbir viši, tim je i beda u zemlji veća. Iako možda deluje i suviše jednostavno, činjenica je da je napravljen za potrebe američkih predsednika, koji su

njome merili svoje šanse za uspeh na narednim izborima.

Lanjska inflacija kod nas bila je 11,7 odsto, a stopa nezaposlenosti 18,8 procenata, što će reći da je indeks bede u Srbiji 30,5 poena. To nas stavlja gotovo na samo dno lestvice zemalja jugoistočne Evrope. U Albaniji, na primer, indeks bede iznosi tek 16 poena, u Bugarskoj 17,7, Rumuniji 11,4, a Mađarskoj 13,8 poena – u većini slučajeva je, dakle, ovaj pokazatelj upola niži nego kod nas. Bolje stoje i stanovnici Crne Gore: s prošlogodišnjom inflacijom od devet odsto i nezaposlenošću od 14,7 procenata, njihov indeks bede iznosi 23,7 poena. Daleko najbolje i po ovom pokazatelju stoji Slovenija s 10,2 bodova, tri puta niže od Srbije. Iza nas su tek Makedonija i Bosna i Hercegovina, zbog ogromnih stopa nezaposlenosti od preko 30 odsto, koje su rezultat kako realno malog broja radnih mesta, tako i zastarelosti statističkih merenja u te dve bivše jugoslovenske republike.

ДА ЛИ ЗАПОСЛЕНИ НА ОДРЕЂЕНО МОЖЕ БИТИ ПРЕУЗЕТ?

ПИТАЊЕ: Да ли запослени који је засновао радни однос на одређено време може бити преузет у радни однос на неодређено време?

ОДГОВОР: Одредбом члана 121. став 1. тачка 2) Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05) прописано је да се пријем у радни однос у установи врши и на основу споразума о преузимању, уз сагласност запосленог.

Радни однос се, по правилу, заснива на неодређено време. Заснивање радног односа на одређено време прописано је у члану 122. Закона. Радни однос на одређено време заснива се у тачно одређеним случајевима који представљају изузетак од правила (заснивање радног односа на неодређено време). Једно од основних правила у примени права је да се изузеци тумаче рестриктивно.

У овом случају, из примене правила о уском тумачењу изузетака следи да запослени који радни однос заснива преузимањем мора бити запослен на неодређено време.

ПИТАЊЕ: Да ли је директор школе дужан да професорима који изводе ученичку екскурзију суботом и недељом обезбеди одмор у трајању од најмање 24 часа непрекидно у току следеће недеље?

ОДГОВОР: Правилником о плану и програму образовања и васпитања за заједничке предмете у стручним и уметничким школама („Службени гласник СРС – Просветни гласник“, број 6/90 и „Просветни гласник“, бр. 4/91, 7/93, 17/93, 1/94, 2/94, 2/95, 3/95, 8/95, 5/96, 2/02, 5/03, 10/03, 24/04, 3/05, 6/05, 11/05 и 6/06) у поглављу: „ОСТВАРИВАЊЕ ВАСПИТНОГ ЦИЉА И ЗАДАТАКА У ВАННАСТАВНИМ АКТИВНОСТИМА“, под: Б. ФАКУЛТАТИВНЕ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ“, у одељку: „ЕКСКУРЗИЈА, ИЗЛЕТ, ЗИМОВАЊЕ, ЛЕТОВАЊЕ И КАМП“, екскурзија је одређена као ваннаставни облик образовно-васпитног рада које се остварује ван школе. Уколико се екскурзија остварује у време наставних дана, ови дани морају бити надокнађени, у складу са школским програмом и годишњим програмом рада школе. Наставници који изводе план и програм екскурзије за овај рад добијају надокнаду, о чијој висини одлучује савет родитеља и која се обрачунава у бруто износу и исплаћује у складу са законом, на терет родитеља ученика који путују.

Како природа посла и организација рада у школи не омогућавају коришћење недељног одмора другим даном осим недеље, наставнику који изводи екскурзију суботом и недељом директор није у обавези да обезбеди одмор у трајању од најмање 24 часа непрекидно у току следеће недеље, из разлога што би то реметило успешно остваривање образовно-васпитног рада у школи. Такође, наставник је за свој рад суботом и недељом примио новчану надокнаду, што искључује могућност да добије одмор у трајању од најмање 24 часа непрекидно, јер не може добити надокнаду у два вида.

ПИТАЊЕ: Да ли се извођење часова изборне наставе посебно плаћа?

ОДГОВОР: Чланом 70. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05), прописано је, између осталог, да наставни планови основног образовања садрже обавезне и изборне предмете по разредима, облике образовно-васпитног рада којима се остварује обавезни и изборни предмети, као и годишњи и недељни фонд часова по предметима.

На основу наставних планова и програма орган управљања школе доноси школски програм и годишњи програм рада школе и ови акти представљају основ за планирање и организовање остваривања програма образовања и васпитања од стране директора.

На почетку сваке школске године годишњем програмом рада се утврђује структура и распоред обавеза наставника, васпитача и стручних сарадника у оквиру радне недеље и врши подела часова, на основу чега директор школе свим наставницима, васпитачима и стручним сарадницима решењем одређује статус у погледу рада са пуним или непуним радним временом.

Према томе, уколико са часовима изборне наставе наставник има пуну норму часова којом се обезбеђује пуно радно време, извођење изборне наставе се неће посебно плаћати.

ПИТАЊЕ: Ученик основне школе је учинио тежу повреду обавеза ученика. Да ли је друга школа у обавези да прихвати ученика коме је изречена мера премештаја у другу школу?

ОДГОВОР: Одредбом члана 43. став 2. Закона о основној школи

(„Службени гласник РС“, бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94, 22/02, 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05) прописано је да ученик од V до VIII разреда може бити премештен у другу школу ако учини тежу повреду обавеза ученика, о чему одлучује наставничко веће школе.

Повреде обавезе ученика основне школе и васпитно-дисциплинске мере које се изричу за те повреде прописане су одредбом члана 65. Закона о основној школи.

Према томе, наставничко веће може донети одлуку о премештају ученика у другу школу уколико ученик учини тежу повреду обавеза. При томе, друга школа нема обавезу да прими ученика коме је изречена таква васпитно-дисциплинска мера, већ би се о томе морао постићи договор између школа. У случају да се такав договор не постигне, ученик ће наставити похађање наставе у школи у коју је уписан, јер не постоји могућност искључења ученика основне школе (члан 42. став 1. Закона).

ПИТАЊЕ: Да ли школа може да изда редовном ученику потврду, на основу прописане евиденције коју она води, о савладаном програму обуке за возача моторног возила на основу које би ученик у ауто школи могао да полаже испит за возача моторног возила?

ОДГОВОР: Редован ученик има право да захтева од школе издавање потврде о савладаном програму обуке за возача моторног возила. На основу такве потврде ученик би могао да у ауто школи полаже испит за возача моторног возила. Програм обуке за возача моторних возила, који у оквиру прописаног наставног плана и програма за одговарајуће образовне профиле у подручју рада саобраћај остварује школа, сагласан је са прописима из области безбедности саобраћаја.

ПИТАЊЕ: Ко нострификује диплому?

ОДГОВОР: Законом о основној школи, чланом 124, прописано је да нострификацију, односно признавање еквиваленције школске исправе врши Министарство просвете. Нострификацијом се страна школска исправа изједначава са одговарајућом школском исправом стеченом у Републици Србији, и то у погледу права за настављање образовања и васпитања и права на запошљавање.

Признавањем еквиваленције страна школска исправа изједначава се са одговарајућом школском исправом стеченом у Републици Србији у погледу права на настављање школовања.

Сагласно изнетом, нострификацију, односно еквиваленцију јавне исправе врши Министарство просвете на захтев ученика, односно његовог родитеља.

ПИТАЊЕ: Да ли уверење издато од историјског архива замењује сведочанство о завршеном школовању у случају када је школа престала са радом?

ОДГОВОР: Уверење је јавна исправа коју издаје државни орган, предузеће, установа или организација на основу законом поверених јавних овлашћења, сагласно члану 154. Закона о општем управном поступку («Сл. лист СРЈ», број 33/97). Јавном исправом, односно уверењем које издају овлашћени органи доказује се оно што се у њој потврђује или одређује.

Уколико је школа, која је издала сведочанство о завршеном школовању, престала да ради и предала школску документацију и евиденцију на чување историјском архиву, сагласно члану 171. Закона о општем управном поступку историјски архив издаје уверење којим се потврђују чињенице из школске евиденције и документације.

Значи, уверење које изда историјски архив има снагу јавне исправе и замењује сведочанство о завршеном школовању, сагласно члану 161. став 1. тачка 2. наведеног закона.

ПИТАЊЕ: Да ли ученик може да поднесе приговор на оцену комисије добијену на поправном испиту?

ОДГОВОР: Законом о основној школи, чланом 58, прописано је да се поправни испит полаже пред комисијом, а ставом 2. истог члана прописано је да је оцена испитне комисије коначна.

Међутим, ако је повређен поступак оцењивања на поправном испиту, ученик или његов родитељ има право да поднесе приговор директору школе у року од 24 часа од пријема ђачке књижице. Ако директор утврди да је приговор на поступак оцењивања основан, поништиће испит и упутиће ученика на поновно полагање испита. У овом случају испит се полаже у року од три дана од дана подношења приговора.

NAJBOLJE I NAJGORE MESTO ZA ŽIVOT

Kanadski grad Vancouver proglašen je za najbolje mesto za život u istraživanju koje je sprovela ugledna analitička kuća "Economist Intelligence Unit" (EIU), a u vrhu liste nalaze se samo gradovi u Kanadi, Australiji i Zapadnoj Evropi. Analitičari EIU sačinili su listu od 127 gradova, rangirajući ih na osnovu nekoliko kriterijuma, kao što su bezbednost, infrastruktura i dostupnost usluga i dobara. Svi gradovi koji su dospeli na vrh liste nalaze se u Kanadi, Australiji i Zapadnoj Evropi. U prvih deset na listi "super" gradova nalaze se čak četiri australijska (Melburn, Pert, Adelejd, Sidnej) i tri kanadska grada (Vankuver, Toronto, Kalgari). U probranom društvu su još Beč, Ženeva i Cirihi.

Najgora mesta za život, prema ovom istraživanju, jesu alžirska prestonica i Port Morezbi u Papui Novoj Gvineji, zbog brojnih izazova s kojima se njihovi stanovnici svakodnevno suočavaju. Afrički i bliskoistočni gradovi lošije su rangirani zbog, kako navode analitičari EIU, opasnosti od terorizma i ekonomske i političke nestabilnosti. Nijedan grad Latinske Amerike nije uvršten ni u jednu od ove dve kategorije. Oni ne pružaju ni idealne, ali ni ekstremno loše uslove za život, navode analitičari EIU. U ovom delu sveta najbolje životne uslove uživaju stanovnici Montevidea, Santijaga i Buenos Ajresa. U Aziji, većina gradova Japana, Južne Koreje i Kine, kao i Singapur i Tajvan, prilično su se dobro pozicionirali na listi EIU.

"NEDODIRLJIVA" – PREDSEDNIK PARLAMENTA

Indijski parlament izabrao je, put u istoriji te institucije, za predsednika ženu iz najniže kaste parija, odnosno "nedodirljivih". Pripadnica kaste parija ("nedodirljivih"), Meira Kumar (64), pozdravila je ovaj "istorijski trenutak za najveću demokratiju na svetu". Parije, "nedodirljivi", bili su potpuno izbačeni iz kastinskog sistema, smatrani su nedostojnim života u zajednici zbog poslova koje su obavljali, a i danas su osuđeni na najteže poslove. Ima ih oko 165 miliona od ukupno 1,17 milijardi stanovnika Indije. "Nedodirljivost" je zvanično poništena Ustavom iz 1950. godine, ali "segregacija i dalje postoji", ukazuju UN.

ZAMALO ZACEMENTIRALI KOMŠINICU

Kuću samohrane majke dvoje dece skoro je u potpunosti uništio vozač miksera za beton, koji je nekoliko kubika maltera, umesto na ploču zgrade koju gradi firma "Deko", istresao u njenu spavaću sobu. Nezgoda koja je načinila veliku materijalnu štetu dogodila se juče oko 11 sati na gradilištu u ulici Đurada Brankovića 14. Greškom vozača, velika količina svežeg betona izlila se na krov susedne kuće u kojoj živi tročlana porodica. Masa maltera probila je krovnu konstrukciju i plafon, a zatim se izlila u spavaću sobu u potkrovlju uništivši celokupno pokućstvo. Uzrok nezgode nije precizno utvrđen, ali, kako smo saznali, pretpostavlja se da je svemu kumovala nepažnja i nestručnost građevinaca.

Prema tvrdnjama vlasnice kuće, 54-godišnje Dušice V., majstorima se, navodno, otrglo veliko crevo za transport betona iz kamiona mešalice (miksera) na prvu etažu buduće zgrade. Beton je počeo nekontrolisano da se izliva na njen dom, a krovna konstrukcija vremesne kuće je, usled velike težine, odmah popustila. Zatim je beton probio plafon i izlio se po ćerkinjoj spavaćoj sobi u potkrovlju. „Prava je sreća što u sobi nikoga nije bilo, jer bi gotovo sigurno nastradao. Sve je uništeno: krov, plafon, laminat pod, zidovi, tehnika, nameštaj, odeća... Moja ćerka je dan ranije zamislila smenu na poslu, pa je, umesto u krevetu ili za računarnom, bila na radnom mestu. Ne želim ni da pomislim na to“ – ispričala je Dušica V. i dodala kako očekuje da joj se nastala šteta nadoknadi do poslednjeg dinara.

SRBIJA NA SREDINI LISTE NAJMIROLJUBIVIJIH ZEMALJA

Među deset najmiroljubivijih zemalja po Svetskom indeksu mira (GPI) od novih članica EU uvršćena je samo Slovenija, koja sa Finskom deli deveto i 10. mesto. Odmah za njom je Češka na 11. mestu, dok se Srbija našla na sredini istočnoevropske liste na 78. mestu među 144 zemlje sveta. Najnoviji Svetski indeks mira na inicijativu jednog australijskog filantropa sastavlja britanska Ikonomist inteligidžens junit (EIU).

Oni rangiraju zemlje na osnovu 23 kriterijuma pri čemu je udeo faktora spoljašnjeg mira, recimo ratova vođenih u poslednjih pet godina i odnosa sa susedima 60 odsto, a unutrašnjeg, na primer kriminala i pristupa oružju 40 odsto. Dok je u svetu najmiroljubivija zemlja Novi Zeland a najmanje miroljubiva Irak, u centralnoj i istočnoj Evropi najmiroljubivija je Slovenija na 9. i 10. mestu svetske liste koje deli sa Finskom, dok je najmanje miroljubiva Rusija na 136. mestu svetske liste. Slovenija, bez obzira što joj je rejting pao zbog spora sa Hrvatskom, istovremeno je i najmiroljubivija zemlja sa prostora bivše Jugoslavije.

U regionu zapadnog Balkana Hrvatska je na 49. mestu, na 50. Bosna i Hercegovina, na 76. Albanija, a iza nje na 78. mestu Srbija, na 88. Makedonija i poslednja na 91. mestu Crna Gora, dok Kosovo na toj listi ne figurira kao država. Od novih članica EU zbog neprestanih tenzija, svoju poziciju su pogoršale Slovačka koja je 24. i Mađarska koja je 27. na listi, dok je Poljska 32. Kao i u dva prethodna izveštaja i ove godine su najmiroljubivije male stabilne demokratije. Međutim i SAD su od dolaska novom predsednika Baraka Obame u Belu kuću uspele da poprave svoj rejting sa 97. mesta prošle godine na sadašnje 83.

SUDIJA PIŠTOLJEM TUKAO ČOVEKA

Kragujevačka policija podnela je krivičnu prijavu protiv sudije Okružnog suda u Kragujevcu Dragana Lekovića zbog sumnje da je lakše povredio jednog čoveka. Kako se navodi u saopštenju, sumnja se da je Leković nakon kraće rasprave, drškom pištolja udario Ivana Riznića iz Kragujevca i lakše ga povredio. Kada je Leković krenuo niz ulicu, Riznić ga je sustigao, a Leković je ispalio iz pištolja jedan metak u nepoznatom pravcu. Sudija se, zatim, sam prijavio Policijskoj upravi u Kragujevcu i doneo pištolj iz kojeg je pucao. Policija je saopštila da Leković poseduje dozvolu za nošenje pištolja.

ŠKOLUJU SE ZA NEZAPOSLENOST

Od ukupno 3.500 profesija, koliko je evidentirano u Srbiji i za koje se deca i dalje školuju – nema posla za više od 800 zanimanja. To se zna, ali očigledno niko u državi nije spreman da zaustavi nepotrebno školovanje dece za posao koji više nikada neće trebati niti će ijedan poslodavac tražiti radnika tog profila. Takvi će, sasvim je izvesno, biti samo neko vreme na evidenciji NSZ-a pa će odustati i biti brisani jer je i njima i državi jasno da za njih posla niti ima niti će ga biti. Tako, recimo, od 5.208 krojača tekstila na evidenciji NSZ-a u martu je bilo potražnje za 18, a od 2.670 tkača poslodavci su tražili svega šest. Slično je i s mašincima: od 485 servisnih mehaničara za alatne mašine nijedan nije bio tražen, a od 2.380 servisnih mašinskih mehaničara bilo je samo šest ponuda za posao.

OSLOBOĐEN "BACAČ CIPELE" NA PREMIJERA

Nemački akademik Martin Janke, koji je bacio cipelu na kineskog premijera Ven Đijabaoa tokom predavanja na Univerzitetu Kembridž, oslobođen je optužbi posle dva dana suđenja, javio je britanski Bi-Bi-Si. Oblasni sudija Ken Šeraton presudio je da Janke (27) nije kriv i da nema dovoljno dokaza koji bi pokazali da je optužen prouzrokovao uznemiravanje i bol. Takav potez medicinskog istraživača sa Kembridža bio je rezultat protesta "jer kineska vlast ugrožava ljudska prava", smatra sudija. Janke je pred sudijom rekao da je to bio "izraz njegovog iskonskog prkosa", navodeći da je bio inspirisan postupkom iračkog novinara koji je bivšeg američkog predsednika Đždžerđa Buša, decembra prošle godine, gađao cipelom. Janke, sa Darwin koleđa Univerzitetu Kembridž prekinuo je govor kineskog premijera, 2. februara ove godine, pošto je bacio cipelu koja je pala metar od Đijabaoa, a tokom poslednjeg dana zvanične posete predsednika kineske vlade Velikoj Britaniji, podsetio je BBC.